

ВѢСТНИКЪ

ПЕРЕМЫСКОЙ ЕПАРХІИ.

РѢКЪ 1898.

Выдано 28. Мая.

Ч. V.

Ч. 34.

Ч. 1786.

Поде сѧ до вѣдомости Всеч. Духовенства и точного послѧ тогоже поступованѧ слѣдующе, тутешнымъ обѣжникомъ зѧ дня 18. Вересня 1886 Ч. 3826 вже разѧ въ Епархіи оголошене розпоряджене Выс. ц. к. Міністерства справъ внутрѣшнихъ зѧ дня 10. Серпня 1886 Ч. 7191 въ справѣ вписовѣ до книгъ метрикальныхъ актѣвъ крещенѧ, вѣнчанѧ, або похорону, если сповняе сѧ ихъ выручаючи властивого душпаствѧ:

О вписахъ до книгъ метрикаль-ныхъ актѣвъ крещенѧ, вѣнчанѧ, и похорону при выручаню вла-стивого душпаствѧ

„In Folge der Wahrnehmung, dass bei Civilstandsfällen öfter die kirchliche Function an Pfarrlingen subsidiarisch von einem anderen als den zuständigen Seelsorger vorgenommen wird, und dass als dann Zweifel bestehen, wie sich bei der Matrikulirung zu benehmen sei, sowie auch thatsächlich bei derselben ein verschiedener Vorgang beobachtet wird, was die im Allerhöchsten Patente vom 20. Februar 1784 bezweckte „allgemeine Gleichförmigkeit“ und „gesetzmässige Sicherheit“ der Matriken gefährdet, — findet das k. k. Ministerium des Innern im Einvernehmen mit dem k. k. Ministerium für Cultus und Unterricht folgendes zur Darnachachtung anzuordnen:

Die Geburten von Kindern, an welchen der Taufakt von einem anderen als dem zuständigen Seelsorger, vollzogen wird, hat mit Reihezahl der zuständige Seelsorger zu matrikuliren, da der Civilstandsfall in dem seiner Seelsorge und Matrik zugewiesenen Sprengel bei einem solchen Glaubensgenossen eingetreten ist, für welchen er zum Seelsorger und Matrikenführer bestellt ist.

Der den Taufakt vollziehende fremde Seelsorger hat einen solchen Fall in sein Geburts- und Taufbuch nur ohne Reihezahl einzutragen und dabei stets zugleich in der Anmerkungsrubrik genau anzudeuten, bei welcher zuständige Seelsorge die Matrikulirung mit Reihezahl stattfindet, sowie in Folge dessen auch die zum betreffenden Zivilstandsacte etwa nachträglich veranlassten Berichtigungen, Ergänzungen und Vormerkungen zu suchen kommen. — Einen zugleich diese Anmerkung enthaltenden wortgetreuen Auszug seiner ohne Reihezahl vorgenommenen

Eintragung hat hierauf der fremde Seelsorger binnen 8. Tagen nach vollzogenem Taufakte entweder unmittelbar oder im Wege der politischen Bezirksbehörde an den zuständigen Seelsorger gegen dessen zu verwahrende Empfangsbestätigung zum Behufe der Matrikulirung mit Reihezahl einzusenden.

Der zuständige Seelsorger hat diese Letztere in seiner Matrik an der nach chronologischer Ordnung gehörenden Stelle nur unter ausdrücklicher, in der Anmerkungsrubrik ersichtlich zu machenden Beziehung auf den von der fremden Seelsorge überkommenen Auszug vorzunehmen, welcher Auszug von ihm gehörig aufzubewahren ist. Bescheinigungen an Partheien über solche Geburtsfälle dürfen nur aus derjenigen Matrik, in welcher gemäss der obigen Anordnung die Eintragung mit Reihezahl stattfindet, vorgenommen werden, und es muss in diesen Bescheinigungen stets auch ersichtlich gemacht werden, von welcher Seelsorge thatsächlich der Taufakt gespendet wurde.

Bezüglich der Eheschliessungen wird an die hierortigen Weisungen vom 6. August 1882 Z. 16258 ex 1881 in Betreff der Matrikulirung der im Delegationswege erfolgenden Trauungen und vom 14. October 1882 Z. 10531 ex 1881 in Betreff der, einen bereits vor der weltlichen Behörde oder vor dem Seelsorger des anderen Brauttheiles stattgehalten Trauung nachfolgenden kirchlichen Acte erinnert. Bei Todesfällen ist wenn eine fremde Seelsorge beim Begräbnisse subsidiarisch intervenirt hat, non dieser dem zuständigen Pfarramte des Verstorbenen binnen 8. Tagen die entsprechende Mittheilung zu machen, im Übrigen sich nach den Anleitungen zu benehmen, welche mit den h. o. Weisungen vom 6. August 1882 Z. 16258 ex 1881 für die Matrikulirung bei Fällen der Beerdigung in einem anderen Seelsorge, resp. Matriken-Bezirk, und vom 16. August 1883 Z. 8157 für die Fälle der Beerdigung ewangelischer Glaubensgenossen auf katholischen Friedhöfen gegeben worden sind, und es hat somit die Matrikulirung mit Reihezahl ebenfalls nur die zuständige, d. i. jene Seelsorge vorzunehmen, in deren Matrikenbezirk und bei deren Glaubensgenossen sich der Todesfall ereignet hat

Hienach hat die k. k. Statthalterei in dortigem Verwaltungsgebiete das Erforderliche zu veranlassen d. j. w.“

Отъ Еп. Консисторіи.

Перемышль, дня 28. Цвѣтня 1898.

Ч. 1960.

Ч. 35.

О заснованю руской Бурсы въ Новѣмъ-Санчи.

Комитетъ заснованый въ Новѣмъ-Санчи съ намѣренемъ введеня въ жите „русской Бурсы въ Новѣмъ-Санчи“, въ цѣли подаваня помочи матеріальной и духовой для учащои ся тамъ русской молодежи гимназіальной, и збудованя тамже Церковцѣ, розбславъ свою одозву до всего Всеч. Духовенства съ прошенемъ о збирани датковъ на згадану цѣль. Поручаючи гадку поднесену въ саму пору Почт. Комитетомъ печаливости и жертвенности Всеч. Клира, Еп. Консисторія надѣся, що уирава будучои „русской Бурсы въ Новѣмъ-Санчи“ поведе молодѣжь руску

въ дусѣ засадѣ св. церкви для обороны народа нашего супротивъ затѣй ворожихъ вѣрѣ и норовственности св. катол. церкви.

Отъ Еп. Консистеріи.

Перемышль, дня 29. Цвѣтня 1898.

Ч. 36.

Ч. 1959.

Почт. Товариство „Leo-Gesellschaft“ въ Вѣднѣ почало выдавати богато ілюстроване величавѣ дѣло „Die katholische Kirche unserer Zeit und ihre Diener in Wort und Bild“ цѣна котрого въ цѣлости въ дорожѣ пренумераты выносити буде 18 зл. а. в.

Выдавництво „die katholische Kirche und ihre Diener in Wort und Bild.“

Цѣль прекрасного сего издавництва єсть: подати ширшимъ кругамъ католицкои суспѣльности образъ величавои організації св. Церкви, організації якої не посѣдала и не посѣдає навѣть въ приближенію нѣяка мѣрка держава обшару земного, заразомъ подати католикамъ средство образования, пѣднесеня духа и религійного покрѣпленя до трудной борбы житя въ часахъ нивѣшного ворожого св. вѣрѣ и церкви духа.

Поручаючи предплату знаменитого сего издавництва пригадує ся що замовляти можна пѣдъ адресою: „Verlag der Leo-Gesellschaft in Wien I. Singer-Strasse 8.“

Отъ Еп. Консистеріи.

Перемышль, дня 29. Цвѣтня 1898.

Ч. 37.

Ч. 2106.

Пѣсля повѣдомленя Дирекціи Банку красвого въ Львовѣ зъ дня 21. Цвѣтня 1898. Ч. 15163 зѣстали выльосовані, дня 30. Цвѣтня 1898. платнѣ, слѣдуючі 4‰ и 4½‰ листы заставнѣ:

О выльосованію листѣвъ застав. Банку красвого.

Сер.	П.	Ч.	1924	на	100	зл.	винк.	на	доч.	Бреликѣвъ ад Ванькова.
„	III.	„	4820	„	500	„	„	„	пар.	Середне вел.
„	III.	„	3917	„	500	„	„	„	„	Райске.
„	I.	„	983	„	50	„	„	„	„	Стоянцѣ.
„	II.	„	5205	„	100	„	„	„	„	Молодычѣ.
„	I.	„	1141	„	50	„	„	„	„	Цетуля.
„	II.	„	5728	„	100	„	„	„	„	Полкинѣ.
„	II.	„	4074	„	100	„	„	„	доч.	Стобенце ад Стѣбно.
„	I.	„	3046	„	50	„	„	„	пар.	Валява.
„	II.	„	7410	„	100	„	„	„	доч.	Добрѣвка руска ад Сянокѣ.
„	II.	„	5630	„	100	„	„	„	„	Бѣевичи ад Гуссакѣвъ.

Сер.	II.	Ч.	11490	на	100	зл.	винк.	на	пар.	Гуссакѡвъ.
"	II.	"	10742	"	100	"	"	"	"	Устрики доль.
"	II.	"	5145	"	100	"	"	"	"	" "
"	II.	"	9648	"	100	"	"	"	"	Зындранова.
"	II.	"	9647	"	100	"	"	"	"	"
"	II.	"	11019	"	100	"	"	"	"	Дубляны.
"	II.	"	8313	"	100	"	"	"	"	Любачѡвъ.
"	II.	"	7412	"	100	"	"	"	"	доч. Роздѣловичи ад Купновичи.
"	II.	"	7904	"	100	"	"	"	"	пар. Ляшки.
"	II.	"	200	"	100	"	"	"	"	Тисова.
"	II.	"	11512	"	100	"	"	"	"	Хоробрѡвъ.
"	II.	"	11248	"	100	"	"	"	"	Хревтъ.
"	II.	"	8422	"	100	"	"	"	"	експоз. Опарѡвка.
"	II.	"	11336	"	100	"	"	"	"	пар. Ярославъ.
"	II.	"	8104	"	100	"	"	"	"	Старемѣсто.
"	II.	"	8903	"	100	"	"	"	"	Радохонцѣ.
"	II.	"	8900	"	100	"	"	"	"	Монастырецъ дек. Лѣско.
"	II.	"	9062	"	100	"	"	"	"	експоз. Шляхтова.
"	I.	"	1359	"	50	"	"	"	"	пар. Брухналь.
"	II.	"	239	"	100	"	"	"	"	доч. Репедъ ад Туриньско.
"	II.	"	7062	"	100	"	"	"	"	" Белхѡвка ад Волиця.
"	II.	"	9138	"	100	"	"	"	"	пар. Соколе.
"	I.	"	1789	"	50	"	"	"	"	доч. Гдешичи ад Мижинецъ.
"	I.	"	2329	"	50	"	"	"	"	пар. Берестъ.
"	I.	"	666	"	50	"	"	"	"	" Фульштынъ.
"	II.	"	10657	"	100	"	"	"	"	" Полонна.
"	II.	"	10689	"	100	"	"	"	"	" Грушова.
"	II.	"	10779	"	100	"	"	"	"	" Гнилицѣ.
"	I.	"	2013	"	50	"	"	"	"	" Дешно.
"	II.	"	1491	"	100	"	"	"	"	" Гочевъ.
"	III.	"	1180	"	500	"	"	"	"	" Скло.
"	I.	"	1389	"	50	"	"	"	"	доч. Янковичи ад Лѣско.
"	II.	"	11027	"	100	"	"	"	"	пар. Мхава.
"	II.	"	5644	"	100	"	"	"	"	" Старесело.
"	II.	"	4906	"	100	"	"	"	"	" Жолтанцѣ.
"	II.	"	11240	"	100	"	"	"	"	" Бѡбрка.
"	II.	"	8468	"	100	"	"	"	"	" Мостиска.
"	II.	"	11431	"	100	"	"	"	"	" Горицѣ.
"	II.	"	4601	"	100	"	"	"	"	доч. Буховичи ад Пакѡсть.
"	I.	"	3020	"	50	"	"	"	"	пар. Прелуки.
"	II.	"	11947	"	100	"	"	"	"	"
"	II.	"	11398	"	100	"	"	"	"	" Лелюхѡвъ.
"	II.	"	3703	"	100	"	"	"	"	" Летня.
"	II.	"	4605	"	100	"	"	"	"	"
"	I.	"	3040	"	50	"	"	"	"	" Бенькова вишня.
"	I.	"	3028	"	50	"	"	"	"	" Мохначка.
"	II.	"	11467	"	100	"	"	"	"	" Мшанецъ.

Сер. II.	Ч. 11667	на 100 зл. винк. на пар. Крецѣвъ.
„ II.	„ 52 „ 100 „ „ „ „	Серны.
„ III.	„ 4966 „ 100 „ „ „ „	Смѣльникъ дек. Яслискій.
„ II.	„ 10966 „ 100 „ „ „ „	Лютовиска.
„ II.	„ 1538 „ 100 „ „ „ „	Поляна.
„ II.	„ 10649 „ 100 „ „ „ „	Дубрѣвка.
„ II.	„ 2716 „ 100 „ „ „ „	доч. Подлѣски ад Стронятынъ.
„ I.	„ 2739 „ 50 „ „ „ „	пар. Тарнавка дек. Яслискій.
„ II.	„ 8759 „ 100 „ „ „ „	Чайковичи.
„ II.	„ 6520 „ 100 „ „ „ „	Тернава гѣрна.

Поручається прото листы тѣмъ вразѣ съ одною книжочкою щадничою, вѣнкульованою на тую саму цѣль якъ вѣльсованый листъ заставный, найдалѣше до 15. Червня 1898 франко сюда предложити.

Отъ Еп. Консистеріи.

Перемишль, дня 20. Мая 1898.

Ч. 38.

Ч. 2285.

Пресвѣтлый Митрополитальный Ординаріятъ удѣливъ сюда ѡдозвою зъ дня 28. Цвѣтня с. р. Ч. 3803 до вѣдомости, що на двѣ молитовки постній, и на Христосъ воскресе — Воистину воскресе, Отпущены зѣстали наданіи.

Отпущены наданіи на двѣ молитовки постній, и на Христосъ воскресе — Воистину воскресе.

Дотычный уступъ „Вѣдомостей Архіепархіальныхъ“ звучитъ дословно якъ слѣдуетъ:

„Ч. 316/орд. Рескриптомъ св. Конгрегации Пропаганды пѣдъ ч. 7928. изъ 4. Лютого с. р. зволить Святѣйшій Отець надати ѡтпустъ 300. днѣвъ разъ на день (но безъ дозволеного ѡфѣрованя за помершихъ) для тыхъ, котрі въ часѣ великого посту звывли ѡтмавляти молитовку, котра у насъ по ѡтправахъ церковныхъ додае ся: Претерпѣвый за насъ страсти, Іисусе Христе, Сыне Божій, помилуй насъ! а въ недѣлю крестопоклонну ажъ до пятка и такожь въ свято Чест. Креста окрѣмъ великого посту, молитовку: Кресту твоему покланяемъ ся Владыко, и святое воскресеніе твое славимъ.

Дальше зволить Его Святѣсть рескриптомъ тойже св. Конгрегации пѣдъ Ч. 8019. изъ 17. Марта с. р., на уживане у насъ ѡтъ Великодня до Вознесенія выключно, христіаньске поздравлене:

Христосъ воскресе! — Воистину воскресе! надати всѣмъ такіи ѡтпущены, які до звывлого черезъ прочій часъ року поздравленя „Слава Іисусу Христу“ прилученіи суть т. е.

1) ітпустъ 50 днѣй (котрый и за помершихъ можна жертвувати) такъ для поздравляющого якъ и ѡтповѣдающого за кождый разъ, коли при взаимнѣмъ поздравленію одинъ каже: Христосъ воскресе! а другій ѡтповѣсть Воистину воскресе!

2) Повный ѡтпустъ въ часъ смерти для всѣхъ, котрі въ житію наведеными христіаньскими поздравленіями звывли поздравляти ся — если тогды хотъ въ серцю, сли устами не можуть, имя Іисуса зывають.

Отпусты тїи мають Веч. Душпастырѣ народови оголосити. А особливо визнаємъ всѣхъ Веч. Душпастырѣвъ, щоби отпусты на христїанське поздоровленє: Слава Іисусу Христу! взглядно: Христосъ воскресє! наданї не лишъ разъ оголосили, но и частѣйше въ память приводили: щоби побожный звичай нашого народа въ употребленю сего найкрасшого взаимного поздоровленя (котрымъ славу отдаемо Богу и Спасителю нашему, возлюбившому насъ и офѣровавшому Себе за насъ) удержувати и укрѣпити; и щоби zarazомъ дати Вѣрнымъ нашимъ способнѣсть до такъ легкого и частого позыскваня великихъ сокровищъ отпустовыхъ собѣ або помершимъ.

При тѣмъ пригадує ся, що въ цѣли позыскваня всякихъ отпустѣвъ достаточна єсть на кождый день ранна, хотѣбы лишъ въ мысли здѣлана интенція: „Хочу въ нынѣшний день всѣ отпусты, котрї можу, позыскати для себе — або: для помершихъ. Отъ Митроп. Ординаріята. — Львѣвъ дня 30. Марта 1898.“

Завѣдомляючи о тѣмъ Пр. Клірь епархіальный поручає ся вѣрнымъ въ церкви се розпорядженье отчитати, такожъ при даной случайности и виѣ церкви о важности тогожъ рескрипту народъ поучати.

Отъ Еп. Ординаріята

Перемышль, дня 18. Мая 1898.

Ч. 2386.

О отвореню дому
Сестрѣ Служебницѣ
въ Жовкви.

Ч. 39.

Ведля донесеня Прч. О. Іеремїи Ломницкого, Чина св. Вас. Вел., Комисаря Ординаріятского Служебницѣ Прч. Дѣвы Марїи зъ дня 5. Мая с. р. зоставъ на основѣ тут. одобреня зъ дня 28. цвѣтня с. р. Ч. 1949 домъ Сестерѣ Служебницѣ въ Жовкви, отвореный дня 2. Мая с. р.

Зъ уваги на великій користи моральнї, якї приносить праця Сестерѣ Служебницѣ Прч. Д. Марїи, удѣляєся дословна отпись одозвы О. Ломницкого до Прч. Отцѣвъ духовныхъ, котора гласить, якъ слѣдує:

„Слава Іисусу Христу! Высокопреподобный и Всечестнѣйшїй Отче!

Минає доперва шѣсть лѣтъ ѡтъ основаня Чина Сестерѣ Служебницѣ Прч. Дѣвы Марїи, а уже числитъ ѡнъ во всѣхъ трехъ Епархіяхъ 10 домѣвъ и 70 Сестерѣ.

Чрезвычайный взрѣстъ и розвѣй того чина якъ мало котрои подобной институціи, єсть доказомъ великого его значеня и неоцѣненного пожитку морального, якїй той Чинъ приносить для Церкви и народу. Зъ якою приклонностїю а навѣтъ одушевленьемъ приймає и относить ся нашъ народъ до тыхъ, котрї святостїю и невинностїю своего житя, працюють для блага ближнихъ, безкористно и безъ жадныхъ надѣй земскихъ, а лишъ зъ любви для Христа и надѣѣ заплаты вѣчнои — видимо зъ того, що той самъ народъ, котрого майже силою и карами приходить ся тягнути до школы и си удерженя, добровѣльно и цѣлымъ сердцемъ дѣлитъ ся зъ ними, а навѣтъ жертвує „все що має“ на тї, якъ ихъ самъ называє, „Божї дѣти“!

„Записую все, що маю, на ті Божі дѣти, що ся называють Сестры Служебницѣ Преч. Дѣвы Маріи“ — то суть вѣрні слова тыхъ, що въ кількохъ мѣстцевостяхъ нашего краю записали на нихъ 16, 12, 3, 15, 7 моргівъ поля! То признанье, можна сказати, найвыжше зъ стороны убогихъ для тои св. Институціи то еи похвала, то zarazомъ и доказъ чого жадає серце меншого нашего брата, чого бажає его душа. Пригноблений морально народъ, жадає піднесеня духомъ, піднесеня — ублагороднення серця. А то єсть головою цѣлею, то єсть задачею Сестеръ Служебницъ Прч. Дѣвы Маріи, котру ту задачу они вѣрно и успішно сповняють черезъ вихованє маленькихъ дѣточокъ, черезъ опѣку и обслугу хорыхъ, черезъ впливъ моральный на женьску молодѣжь. Якимъ єсть вихованье дѣвчатъ, будущихъ женъ и матерей, такимъ єсть народъ, такою єсть его будучність. То аксіомъ надто ясный и правдивый, щобъ его доказувати и надъ нимъ спорити.

Якъ зновъ, великою и успішною помочєю єсть праця Сестеръ для Душпастирѣвъ, свѣдками того найдостовѣрнѣйшими суть ті Впр. и Всч. Отцы въ котрыхъ парохіяхъ находятъ ся дома Сестеръ; свѣдками, позволю собі сказати, суть Высокопреосвященні наші Архипастирѣ, котрі зъ повною Отцѣвскою - Апостольскою любовію опѣкують ся тою Институцією, еи щедро помагають, а навѣть оснóвують и вѣднують дома Сестеръ.

Если стараньемъ суспільности єсть, чтобы о скільки можна въ кождѣй мѣстцевости була школа, то о скількижъ бѣльше подобало бы намъ, котрі не такъ за просвѣту, якъ радше за серце нашої паствы, за еи вихованье и житье ѡтповѣдати будемъ, — старатись о якъ наибѣльше розширюванье того святого дѣла. Всюды где лишъ суть серця людскі, потреба и працѣ надъ ними, но суть мѣстцевости одні ѡтъ другихъ зъ многихъ взглядѣвъ небезмечнѣйшій, и на нихъ передовсімъ потреба намъ звернути нашу увагу. Такими суть наші мѣста и мѣсточка. Если где, то тутъ вихованье молодыхъ сердець, и що за тымъ иде привязанье до св. вѣры и Церкви выставлене єсть на велике небезпеченство.

Зъ уваги на тоє намѣривъ низше підписаний основати дѣмъ Сестеръ Служебницъ Прч. Дѣвы Маріи въ Жолквѣ и въ той цѣли набувъ уже дѣмъ за 1350 злр. Немаючи однакъ жадныхъ фондѣвъ на покритье тои, для загалу виправдѣ незначной, но для тыхъ, що нѣчого неспѣдають, за великои сумы, звертає ся підписаний зъ повнимъ довѣріємъ до всѣхъ Впр. и Всч. Отцѣвъ и Собратель въ виноградѣ Христовѣмъ, яко до природныхъ и единыхъ опѣкунѣвъ всего, що добре, що святе и красне въ нашѣмъ народѣ, и просить о милостиню Христа ради на основанье того дому. Если по покритю сумы, потрібной на основанє дому въ Жолквѣ, зѣстане яка надвыжка, буде она ужитою на удержанье новиціату Сестеръ въ Кристинѣополи.

Всѣ Впр. и Всч. Отцы, що зволять ласкаво причинитись до того богоугодного дѣла, стають участниками заслугъ и молитѣвъ цѣлого Чина Сестеръ Служебницъ Прч. Дѣвы Маріи. Лепты, хотяйбы найменшій, навѣть въ маркахъ почтовыхъ, прошу присылати на руки підписаного. Еслибы Впр. и Всч. Отецъ зволили на тую цѣль прийняти до ѡтправлення Службы Божій, просить підписаний о ласкаве его повѣдомленє.

Жолкѣвъ, во день Благовѣщенія Божои Матери. — Іеремія Ломницькій Ч. С. В. В., комисаръ ординаріатскій СС. Служебницъ П. Д. М.“

Подаючи до приятної вѣдомости Пр. Духовенства сей обявъ религійности озареной дѣлами любви къ ближнимъ, якъ найтеплѣйше поручаємъ сю нову благотворну Інституцію со взиранемъ на великій пожитокъ Служebníцъ Крестинопольскихъ щедротъ Прч. Клира, запрашаючи до лептъ на тую цѣль богоугодну, котрі найдогіднѣйше впростъ на руки О. Іер. Ломницького пересилати.

Отъ Еп. Консисторіи.

Перемышль, дня 18. Мая 1898.

Ч. 880.

О закупнѣ книжочокъ въ користь церкви въ Равѣ рускѣй.

Ч. 40.

Подає ся до вѣдомости Преч. Духовенству слѣдующе:

„Одозва! Якъ тяжело приходится за для убожества рускихъ парохіянъ по нашихъ мѣсточкахъ удержати въ Дому Божѣмъ лѣноту, достойну нашего св. обряда! Наші братья латинники мають богатыхъ покровителѣвъ та и парохіянъ въ загалѣ богатшихъ, то и ихъ Домы Божіи иначе виглядають. А однакъ и нашъ нарѣдъ, помимо своего убожества, не поскупить своей ленты на окрасу Дому Божого, и радо и охотно несе свою жертву. Коли однакъ приключить ся яке нещастє, коли тѣ жертвы змарнують ся часомъ и безъ ничіей вини, тогды той убогій нарѣдъ знеохочуєсь и духъ жертволюбивости устає. Таке нещастє зайшло и у насъ. Церковь наша велика, мурована, але внутрь не приукрашена пѣсля вымогѣвъ нашего св. обряда; не маємо повного иконостаса а на доповненє его потреба зъ пѣвтора тысяча зл. На тую цѣль ѣтъ двоухъ лѣтъ складали парохіяне, — въ наибѣльшой части збѣднѣлі передмѣщане и денні зарѣбники, — въ бѣльшій празники дрѣбні датки, т. є зроблено ледви початокъ. Грошѣ узбирані переховувались въ скарбонѣ церковной. Въ тѣмъ, въ ночи зъ 1. на 2. н. ст. лютого с. р. якійсь злоумышленникъ выломивъ пять крѣпкихъ замкѣвъ дѣбравъ ся до скарбони церковной и забравъ деякі дорогоценности и гѣтѣвку на выше якъ 100 злр. Для насъ то ударъ, бо парохіяне дуже бѣдні, и коли самъ повѣтъ Равскій належить до наибѣднѣйшихъ въ Галичинѣ, то зновъ до наибѣднѣйшихъ въ повѣтѣ належать парохіяне рускі въ Равѣ рускѣй. Щастє єще, що якась часть узбираныхъ грошей була умѣщена въ щадници и на пожичкахъ, а то церковь наша остала бы зовсѣмъ безъ гроша. А однакъ черезъ тоє жертволюбивѣсть убогихъ парохіянъ остигла и мы остали зновъ ѣддалені ѣтъ нашей цѣли, выставленя иконостаса, котрого прагнемо вже ѣтъ многихъ лѣтъ. Щобы ѣтже тую шкоду якось покрити и парохіянъ на духу пѣднести, пѣдписаный ѣтдавъ на рѣчь церкви, около 500 примѣрникѣвъ книжочокъ своего выдавництва, котрі и такъ дармо, якъ звичайно рускі книжки, спочивають на складѣ, щобы сумою зъ розпродажи ихъ вилынувшою вырѣвняти запѣдѣянну шкоду. Удає ся прѣтоє пѣдписаный до Всечестной Братіи во Христѣ съ покѣрною просьбою: извольте Высокопреподобній и Всечестній Отцы поратовати насъ въ нашѣмъ припадку черезъ ласкаве замовленє тыхъ книжочокъ; звольтѣ не забувати, що церковь то твердиня наша, то найсильнѣйша пѣдпора и охорона нашей народности а особливо по мѣстахъ. Черезъ закупно одной або двоухъ книжочокъ станете благодѣтелями убогой руской церкви а до того книжочки тѣ ѣтновѣдні на

лектуру для дорослои молодѣжи. Єсть на складѣ около 400 прим. книж. п. з. „Павло и Виргинія“ зъ француз. Цѣна 50 кр. и 100 прим. книж. п. з. „Орлеаньска Дѣва“ зъ нѣмец. Фр. Шілера. Цѣна 35 кр. На почту треба долучити по 3 кр. Замовленя и грошѣ просить ся посылати на адресу підписаного. Свящ. Євгеній Горницькій, гр. к. парохъ въ Равѣ рускѣй“.

Отъ Еп. Консистеріи.

Перемышль, дня 4. Марта 1898.

Ч. 41.

Выс. ц. к. Намѣстництво переслало сюда підъ днемъ 29. Цвѣтня с. р. Ч. 27.434 слѣдующе:

„Ц. к. Низшо-Австрійске Намѣстництво справозданемъ зъ дня 18. Жовтня 1697 Ч. 84034 запытало высоке ц. к. Министерство справъ внутреннихъ, чи въ тыхъ случаяхъ заключаня супружествъ черезъ подданныхъ угорскихъ въ Австріи въ котрыхъ въ мысль рескрипту згаданого Министерства зъ дня 15. Липня 1897 Ч. 14906 въ случаю слабости грозячей блискею смертію одного зъ обоихъ нареченныхъ (такожъ не угорского), можна удѣлити слюбу безъ голошеня оповѣдей въ Уграхъ, взглядно такожъ безъ узысканя диспензы одъ голошеня оповѣдей — єсть допустиме що до угорскихъ новоженцѣвъ, ѳдстунити такожъ отъ жаданя свѣдоцтва здѣбности до заключеня супружества.“

На тоє запытанє высокого ц. к. Министерства справъ внутреннихъ въ порозумѣню съ высокимъ ц. к. Министерствомъ справедливости заявило ц. к. Низшо-Австрійске Намѣстництво въ Вѣднѣ, рескриптомъ зъ дня 3. Марта т. р. Ч. 5999, що въ тыхъ случаяхъ єсть допустимымъ улегченє того рода и супружество такожъ може бути заключено при застосованю ся §. 86 д. уст. цив. такожъ безъ предложеня такового свѣдоцтва изъ стороны угорского новоженца“.

Подаючи се выс. розпорядженє до вѣдомости Пр. Духовенства поручає ся съ сылкою на тут. оголошенє зъ дня 9. Вересня 1897 Ч. 4695 въ заходячихъ случаяхъ ведля тогожъ собѣ поступати.

Отъ Еп. Консистеріи.

Перемышль, дня 22. Мая 1899.

Ч. 42.

В. ц. к. Рада шкѣльна краєва въ розпорядженю выданѣмъ підъ днемъ 9. Лютого 1898 Ч. 2935 до ц. к. Радѣ шкѣльныхъ окружныхъ заявляє, що по мысли резолюціи краєвого Сѣйму буде учителямъ религіи, занимающимъ тымчасово посады системизовані въ школахъ народныхъ и выдѣловыхъ, признавати повнѣ поборы

Ч. 2431.

О заключаню супружествъ подданныхъ угорскихъ.

Ч. 2803.

О платнѣ для учителей религіи занимающихъ тымчасово систем. посады въ школахъ народ. и выдѣлов.

привязані до тыхъ посадъ, однако підъ условемъ, що тимчасовый учитель религій посѣдає университетскій студіи и не занимає посады въ душпаствѣ.

Тое подає ся Всеч. Клиру епархіальному до вѣдомости.

Отъ Еп. Консисторіи.

Перемышль, дня 23. Мая 1898.

Ч. 2037.

Инструкціи и Планы до науки религій въ школахъ народныхъ и выдѣловыхъ.

Ч. 43.

А. Инструкціи загальнѣ.

І. Значѣне науки религій въ школахъ народныхъ.

„Шедше убо научите вся языки... учаще ихъ блюсти вся, елика заповѣдахъ вамъ“. (Мат. 28. 20). рекъ Іисусъ Христосъ до Апостолѣвъ а и до всѣхъ тыхъ, котрі по нихъ приняли жребій служенія Бго и апостольства (Дѣян. 1, 24). Тожъ Апостолы, сповняючи приказъ Господа, розійшли ся по цѣлому свѣтови и голосили слово Боже всей твари, и позакладали церкви христіянскі по рѣжныхъ краяхъ трехъ тогды знаныхъ частій свѣта. Се дѣлали и ихъ наслѣдники, дѣлають до нынѣ и дѣлати будутъ до вѣка. Одні идуть въ край невѣрныхъ и непросвѣченыхъ ще народамъ, голосять слово Боже, другі же збѣстають мѣжъ наверненными вже до христіанства народами, не перестаючи имъ тоєже слово Боже голосити, щобы ихъ утвердити въ вѣрѣ и честотѣ, та охоронити ѿ злыхъ впливѣвъ невѣрства, ложныхъ наукъ, безбожности и злыхъ примѣровъ и намовъ до злого — бо безъ вѣры и добрыхъ дѣлъ никто не може осягнути спасеня. „Безъ вѣры не возможно угодити Богу“ (Евр. 11, 6.) „Иже не иметъ вѣры осужденъ будетъ“ (Марк. 16, 16). и зновъ: „Кая польза челоуѣку аще... дѣлъ не имать... вѣра безъ дѣлъ мертва есть“. (Як. 2, 14, 20). Але св. Апостолъ Павелъ говоритъ: „Како увѣрують, егоже не слышаша; како же услышатъ безъ проповѣдающаго? (Рим. 10, 14). Тожъ видно зъ того, якъ важнымъ обовязкомъ священника есть голосити слово Боже, а голосити тоєже не только въ проповѣдяхъ, але и въ катихизаціяхъ и катихисмовыхъ наукахъ.

Звѣстно то, що враженя и засады впоєні въ молодечі душѣ, найглубше закореняють ся въ умы и сердца и перетревають до пѣзної старости. Задля того то есть великой ваги, щобы вже въ дѣтинній сердца и умы вкоренити засады вѣры и моральности, бо тѣ перетревають смѣло бурѣ житейскій и напорѣ похотій и пристрастій, злыхъ примѣровъ и переворотныхъ наукъ, ширеныхъ безбожными людьми, — а хоть и дадутъ ся притлумити на якійсь часъ, то добрі сѣмена вѣры и честоты, укриті въ глубинѣ душѣ, обѣзвуть ся по якѣмсь часѣ, бодай въ старшѣмъ вѣцѣ и перепогутъ злое. Тожъ Церковь св., та печалива мати о спасеніе людій, вже зъ первыхъ вѣковъ христіанства заклала школы низші и высші, въ котрыхъ религійно виховувала молодѣжь. И такъ находимо школы при церквахъ катедральныхъ, монастырскихъ и иныхъ. Наука религій и вправы религійні були головнымъ предметомъ вихованя въ тыхъ школахъ. Коли пѣзнійше въ наслѣдокъ либеральныхъ стремлень що пронеслись по Европѣ, школы удержавнѣно, Церковь

нихъ не опускала, лише старала ся науку религiи въ тыхже якъ найлучше забезпечити, завзываючи духовенство до ревного удѣлюваня тои науки въ школахъ и подаючи имъ отвѣтнiй до того наставленя.

И у насъ Архипастырѣ при рѣжныхъ случаяхъ выдавали до духовенства бѣдзвы, завзываючи ихъ до совѣстного выповнюваня того обовязку и старали ся о отвѣднiй до науки религiи пѣдручники. Пляны до науки религiи въ школахъ народныхъ выдано у насъ роспорядженемъ зъ дня 10. Вересня 1875 Ч. 2226 Найновѣйшежь Синодъ Львѣвскiй зъ р. 1891 таке дае наставлене (Тит. I. глава VIII). „О катихизмѣ“:

„Понеже Катихизмъ стремитъ особливо къ обученю молодѣжи въ науцѣ спасеня, и понеже вѣкъ сей естъ якъ наибѣльше склонный такъ до доброго, якъ и до злого и якъ найдовше задержус першiй науки, котрiй ѣтъ дитинства принявъ, такъ що наставлене въ тѣмъ вѣцѣ естъ основою религiйного способу житя, протое Синодъ уважае своимъ обовязкомъ, звернути якъ наибѣльше увагу пастырей на той найголовнѣйшiй обовязокъ, щобы якъ найточнѣйше прикладали ся до него, яко до дуже могучого средства, котрымъ вѣрнiй, порученiй ихъ печаливости, найуспѣшнѣйше напроваджують ся до честного житя. Найже протое знаютъ душпастырѣ, що суть въ совѣсти обовязанiй и то пѣдъ тяжкою отвѣчалъностiю передъ Богомъ, преподавати и выкладати начала науки христiянської не лише въ церквѣ кожного дня недѣльного и празничного заразъ по Вечернiй и въ Церквахъ дочерныхъ заразъ по тѣмъ богослуженю, яке въ нѣй совершили, но такожь въ школахъ пѣсля выданныхъ ѣтъ Ординарiату роспоряджень и то передовеѣмъ зъ поводу теперѣшного систему, принятого въ новочасныхъ школахъ“.¹⁾

Важнѣсть религiйно морального вихованя молодежи школъной не запѣзнае вже въ новѣйшихъ часахъ такожь и законодателство наше, понеже пiкѣльна устава краева о устрою школъ народныхъ зъ дня 1. Лютого 1885²⁾ такъ означус задачу школъ народныхъ:

„Школы людовi (народнiй) звычайнiй, подаючи вѣдомости людямъ всякого стану найпотребнѣйшiй, будутъ такъ устроены, щобы дѣти зъ науки черпали освѣчене о засадахъ религiйныхъ и моральныхъ, о обовязкахъ горожаньскихъ, такожь о задачахъ и услѣвахъ заводу, якому пѣсля обставинъ, мѣстця и стану вѣроятно посвятитъ ся“. — Въ инструкцiяхъ же до плянѣвъ науковыхъ, выданныхъ ц. к. Радою школъною краевою³⁾ читаемо: „Удѣлене дѣтемъ вѣдомостiй хочѣбы найпожиточнѣйшихъ, безъ защѣпленя въ ихъ умы засадъ религiйныхъ було бы рѣчею шкѣдною и для суспѣльности небезпечною. Задля того устава школъная именно поручае освѣчувати дѣти о засадахъ религiйныхъ и моральныхъ“.

До осягненя тои цѣлы мае примувати вся наука и виховане школъне, — однакожь головнымъ чинникомъ до осягненя еи естъ наука религiи и сполученiй съ нею виравы религiйнiй. Зъ того видно, якъ важне становиско мае наука религiи въ школахъ, якъ высокому задачу мають сповнити Всеч. СС. катихиты, яка на нихъ почивае тяжка отвѣчалъностъ и якъ ревно и совѣстно они тои обовязокъ сповняти доужнiй.

¹⁾ Тит. I. Гл. VIII, 1. см. Чинидети и рѣшеня руского пров. Собора 1891. вид. у Львовѣ 1896 стр. 88 — ²⁾ Денн. Уст. краев. Ч. 28 — ³⁾ Plany naukowe dla szkół ludowych wraz z instrukcyą: Lwów 1893 стр. 41 и 42.

Щобы прото улекшити духовенству, затрудненому въ душпастврствѣ, выповнене обовязкѣвъ що до удѣляня науки религiи въ школахъ людовыхъ розпорядила выс. ц. к. Рада шкѣльна зъ дня 14. сѣчня 1872. Ч. 85. слѣдующе: „Наколи духовному, удѣляющему науки религiи въ школѣ, обовязки парохiяльнi не позволяютъ прибути на ту науку въ годинѣ, назначенѣй на ту цѣль пляномъ лекцiйнымъ, тогды учитель повиненъ годину ту зановнити наукою предметѣвъ свѣтскихъ, а натомѣсть ѣтступити въ кождѣмъ случаю для религiи иншу годину назначену для науки свѣтской“.¹⁾

2. Цѣль и Предметъ науки религiи въ школахъ народныхъ.

Цѣлю науки религiи въ школахъ народныхъ есть, щобы молодѣжь ѣтвѣтно до степени своего образованя, придбала собѣ такiй засѣбъ вѣдомостей религiйныхъ (правдъ вѣры и моральности, пѣдпертыхъ оповѣданями зъ исторiи библiйной и вѣдомостiй литургичныхъ), щобы на нихъ могла оперти свое религiйне и моральне жите, могла съ пожиткомъ користати зъ богослуженя церковного и выконувати практики религiйнi, набрала переконанъ религiйныхъ и выобразовала въ собѣ моральный характеръ такъ, що могла бы опирати ся въ пѣзнѣйшѣмъ житю, всѣмъ покусамъ до злого.

Предметъ науки религiи въ школахъ народныхъ такимъ способомъ означуе Соборъ Львѣвскiй:

„При выкладаню Катихисма мають послѣдовати порядкови того пѣдручника, котрый ѣтъ Ординарiяту часово есть приписанный, яко правило маюче употребляти ся въ школахъ народныхъ, такъ, щобы въ протягу року укѣнчити цѣлый предметъ Катихисма. До Катихисма най долучають такожъ зъ Исторiи библiйной пѣдѣ головнѣйшi, котри мають особенну звязъ зъ догматами вѣры и обычавъ. Въ часѣ же великои Четыредесяницѣ най выбираютъ до своихъ поучень науку о тайнахъ Покаяня и найсв. Евхаристiи, щобы молодѣжь, особенно тую, котра по першiй разъ мае принимати тiи Тайны, до принятя тыхъ достойно приготовить и най старають ся, щобы таяжь выучила ся того всего що для осягненя вѣчного спасенiя мае ся выразно вѣрити. Най звернуть свою увагу на то, щобы молодѣжь выучила ся правильно щоденныхъ молитвъ, щобы не вмѣшувала ненѣтрѣбного, ани слѣвъ не перекручувала, ани не опускала“.¹⁾

Тыми словами есть докладно означеный ѣбъемъ и предметъ науки религiи въ школахъ народныхъ. Головнымъ предметомъ есть наука вѣры и моральности, а помѣчными средствами суть Исторiя библiйна, и найважнѣйшi вѣдомости литургичнi а передовсѣмъ молитвы (въ школахъ выдѣловыхъ такожъ Исторiя церковна). ѣбъемъ же той науки означуе Катихисмъ приписанi Ординарiятомъ и инши шкѣльнi книжки приписанi для науки религiи въ школахъ народныхъ (Исторiя библiйна, Литургика, Исторiя церковна).

Понесеже наука въ школахъ людовыхъ треваетъ 6 лѣтъ и дѣлится ся на степенѣ, и въ наслѣдокъ того, молодѣжь въ школѣ постепенно пѣдращаетъ и развиваетъ ся, то слѣдуе зъ того, що, ащобы наука религiи ѣтвѣтила цѣли и принесла пожитокъ, мусить бути ѣтповѣдно роздѣлена на поодинокi степенѣ, на кождый степенъ мусить бути приписанный и ограниченый матерiаль, котрый мае ся взяти, и мусить

¹⁾ Zbiór najważniejszych okólników i rozporządzeń zasadniczych c. k. Krajowej Rady Szkolnej. We Lwowie 1889 стр. 7. — ²⁾ Тит. I. гл. VIII. 2.

бути примѣнена ѳвѳтна метода научаня. Предметъ на поодинокѣ ѳтдѣли и степенѣ роздѣляють и ограничають пляны, котрѣ ниже подають ся, и выконанє тыхъ пляновъ вказує инструкція до нихъ прилучена. До того треба премѣнити правила, котрѣ подає катихитика, дидактика, и педагогика, и котрѣ прото кождѣй катихитъ повиненъ собѣ ѳтсвѣжувати и въ практицѣ примѣнювати. ѳтсылаючи Всѣ. ѳѳ. Катихитѳвъ до того, чого учить катихитика, дидактика и педагогика, згадає ся тутъ лише за найважнѣйшѣ правила, котрѣ завсѣгды треба мати на тямцѣ.

3. Важнѣйшѣ методичнѣ правила при науцѣ религїи.

Суть три головнѣ способы научаня, а имено: 1) Спосѳбъ акроаматичный, або выкладъ, 2) спосѳбъ дейктичный або поглядовый, — 3) спосѳбъ ероматичный або черезъ пытаня.

Спосѳбъ акроаматичный або такъ званый выкладъ, має при науцѣ религїи широке примѣненє, позаякъ правды религїйнѣ не суть такѣ, котрѣ бы можна пытанями або черезъ поглядъ зъ дитины выдобути. Они мусѣть бути словомъ удѣленѣ, якъ говорить св. Апостолъ: „Вѣра ѳтъ слуха, слухъ же глаголомъ Божїимъ (Рим. 10, 17.). Не ѳтповѣсть своѣй задачи той катихитъ, котрый бы не учивъ, лише зъ книжки задававъ дѣтямъ до выученя ся, — навѣть и тогды нѣ, колибы казавъ въ школѣ питанє за питанємъ ѳтчитувати и пояснявъ ихъ. ѳнъ повиненъ устно учить, чи то катихизму, чи исторїи библїйной або молитовъ, бо завсѣмъ инакше впливає наука на умы и сердца молодѣжи, коли устно преподає ся. По такѣй науцѣ устнѣй и перепытаню заданого, добре зробить катихитъ коли прикаже перечитати лекцію задану и пояснить, що окаже ся потребнымъ, щобы дѣти знали, чого мають ся научити дома и де то найти въ книжцѣ.

При выкладѣ доуженъ катихитъ завсѣгды мати на тямцѣ, якихъ слушателѣвъ має передъ собою, що то суть ще дѣти, котрѣ на першѳмъ степенѣ ще ани мыслити ани уваги скупити не умѣють и лише постепенно розвивають ся. И се треба мати на увазѣ, що дѣти сельскѣ менше суть розвиненѣ, нѣжъ мѣстекѣ; — дѣти верствъ ремѣсничихъ, менше, нѣжъ такъ званихъ интелїгентныхъ. Выкладъ повиненъ ѳтже примѣняти ся до понятїя ученикѳвъ, повиненъ бути ясный, зрозумѣлый и короткїй. Задля того треба выкладъ переплѣтати пытанями, щобы переконати ся, чи дѣти зрозумѣли выкладъ; тымъ способомъ удержитъ ся ихъ увагу и дать ся ихъ умови ѳтпочинокъ. Чимъ низшїй степенъ, тымъ коротшїй повиненъ бути выкладъ. Выстерѣгати ся однакъ повиненъ катихитъ, щобы, хочачи бути яснымъ, не уживъ неѳтвѣтнихъ выраженъ або не сказавъ щось такого, що моглобы зъ становиска науки Церкви бути непевнымъ або вѳдозрѣнымъ. Такожъ не буде ѳнъ предмету въ книжкахъ нѣкольныхъ мѣстачого ся розширювати, бо книжки мѣстять въ собѣ саме добре ѳтмѣренный матерїаль, ани тожъ не буде запускати ся въ пояснюваня и доказы правдъ религїйныхъ, для понятїя дѣтей неприступнѣ; — дѣти на тѳмъ степенѣ повиннѣ вѣрити на слова ѳтца катихита. —

Спосѳбъ поглядовый (дейктичный) научаня, єсть имено для дѣтинного вѣку дыже ѳтповѣдный, позаякъ далеко глѣбше вѳиває ся памяти и задержує ся сильнѣйше то, що видѣло ся, нѣжъ то, що чуло ся. Для того, де лише того способу при науцѣ религїи ужити можъ, не повинно ся єго занедбувати. Имено же наука исторїи библїйной доужна бути илюстрована оказами. На першѳмъ же степенѣ, де дѣти ще не уживають книжокъ, повинна наука религїи ґнирати ся выключно на поглядѣ, — все чого учить катихитъ, що ѳповѣдає дѣтемъ, повиненъ се

робити на підставі оказу (образка). Також і при литургиї єуть окази потрібні, а добре зробити катихити коли зверне увагу дітей чи то на уряджене церковне, чи на діїства литургічні, і завозве їх, щоби они при даній случайности и въ церкви самій бачили и примѣчали.

Способу ероматичного (пытаня) ужіє катихити до того, щоби переконати ся чи діти вивчили ся заданою лекціи и не поступити дальше, доки въ передѣ о томъ не переконає ся. При задаваню нової лекціи, часто зверне ся катихити до той форми, щоби черезъ питання довѣдати ся, чи діти єго розумѣють, — се по служити такожъ до удержаня уваги дітей. Скончивши задаване лекціи, треба єи заразъ ѳтпытати щоби діти въ школѣ выучили ся єи въ бѳльшій часті, а дома потребували ю лише повторити. Се єсть безусловно потрібне на першихъ степені науки, де діти ще не мають книжокъ и всего въ школѣ научити ся мусять; — а не належить сего залишити и на высшихъ степеняхъ. Питань уживає ся такожъ, щоби дітей навести на знану їмъ, але хвилево призабуту рѣчь, або, щоби спростовати ихъ хибну ѳтповѣдь, такожъ, щоби зъ вѣдомостей котрі вже посѣпають, випровадити заключенє и такъ вроваджувати діти до самостѳйного мыслєня. Розумѣє ся, що питання треба ставити ѳтвѣгні до степені розвитку дітей и до предмету.

Въ кѳнци згадати ту належить за повторєне выученого вже предмету. що єсть великої ваги такъ, що старинні педагоги вже сказали: *repetitio est mater studiorum*. Задля того треба уряджувати ѳтъ часу до часу повторєне взятого матеріалу, — а при кѳнци року школного, треба въ короткості повторити весь перероблений въ році матеріалъ, щоби ученики опустили школу зо свѣдомостію того чого учили ся черезъ рікъ и щоби по феріяхъ вернули єь певнымъ запасомъ науки, на котрѳмъ можъ бы дальшу науку оперти. Выстерѣгати ся лише, щоби на рѣчї добре знанї не тратити безъ потребу часу.

на початку року **§. св. Таїн** Вправи релігійні.

Щоби молодѣжь релігійно виховати, то зъ наукою релігії повинні дучити ся вправи релігійні, якъ молитва передъ школою и по школѣ, слуханє Службы Божой що найменше въ недѣлѣ и свята, принятіє святихъ Таїнъ и святкованє дней святочнихъ. Ближе они єуть означєні въ розпорядженю в. ц. к. Рады школной краєвой зъ дня 24. лютого 1896. Ч. 18.595, выданѳмъ въ порозумѣню єь всєєв. Ординаріятами краєвыми. Надъ вправами релігійними повинна чувати школа, щоби они выконували ся точно и єь почестію, — найбільшежь повиненъ чувати надъ ними о. катихити; поучєнями, заохотою и примѣромъ повиненъ старати ся довести молодѣжь то того, щоби она тї вправи выповняла не лише механично поверховно и зъ приказу, але єь охотою, зъ внутрѣшного переконаня и зъ почутя ѳбовязку взглядомъ Бога, та єь ѳтповѣднымъ побожнымъ розположенємъ духа. О. катихити повиненъ учити молодѣжь, щоби такожъ дома не залишала щодєняныхъ молитвъ рано и вечеръ, передъ ѳдженємъ и по ѳдженю, щоби такожъ въ тї днѣ святочні, що єуть вѳльній ѳтъ ѳбовязку школного, приходила до церкви слухати Службы Божой, старша молодѣжь, щоби приходила такожъ на утреню и вѣчѣрню брала участь въ процесіяхъ, а покѳнчивши школу, вєгупати въ члены брѣцтва церковного и не залишала ѳбовязкѳвъ релігійныхъ.

Катихити научити дітей щоби витали ся взаємно, якъ и старшихъ ѳсѳбъ словами: „Слава Іисусу Христу“ (въ часѣ великоднѣ: „Христосъ во

екресе"), и даючи нѣть добрый примѣръ, повиненъ завсѣгды входячи до класы, въ той способъ поздоровляти дѣти.

Катихитъ повиненъ дѣтей выучити звичныхъ, щоденныхъ молитовъ и повиненъ ихъ научити, якъ при молитвѣ заховати ся мають. Задля того дуде добре коли завсѣгды передъ наукою религiн и по науцѣ, хотьбы тая выпала на середущу годину, дѣти разомъ зъ о. катихитомъ помолять ся. При тѣмъ буде бнѣ наглядати щобы дѣти робили на собѣ знамя св. Креста правильно и съ приналежною почеснiю, щобы руки складали набожно, стояли просто, очи мали зверненi на образъ святий и выголошували слова поволи, виразно и добре. Молитвы можна змѣняти. Молитовъ треба учити поволи, часто повтараючи тiнже и съ терпеливостiю поправляючи, коли они перекрутують, або опустяють яке слово.

До виравъ религiйныхъ належитъ такожъ сиѣвъ церковный, задля того середъ науки разъ або два разы засиѣває ся съ учениками яку побожну иѣсень. Такою иѣснiю можна такожъ зачинати и кѣнчати науку. Де править ся для молодѣжи школьной окреме богослужене тамъ новиннi дѣти пѣдчасъ богослуженя сиѣвати — де не править ся окреме богослужене, лише дѣти ходять на сиѣльне богослужене съ старшими, тамъ треба дѣтей до того приводити, щобы сиѣвали въ церквѣ съ иѣвцами церковными, старшии щобы читали „Апостола, Паремiн, Вѣрую.“ Такожъ повиннi служити до Службы Божой.

Старанностiю катихита буде такожъ наставати на то, щобы дѣти мали молитвенники и ихъ уживали при молитвѣ и въ церкви. Тымъ способомъ найлучше, забезпечити ся правильне выголошуванє молитвъ и иѣсень церковныхъ, якъ и розумѣне обрядѣвъ церковныхъ; при помочи молитвенника найлучше научать ся служити до Службы Божой.

Вкѣнцi згадати належитъ ще о ексортахъ або наукахъ духовныхъ до молодѣжи. Катихитъ повиненъ завсѣгды приготувити ся на тiн и списувати ихъ собѣ щобы не повтараючы ся завсѣгды и не крутивъ ся въ однѣмъ кѣлку. За предметъ до ексортъ возьме собѣ о. Катихитъ завсѣгды дотычне Евангелiс, пояснить тѣсже выпровадитъ ѡтвѣтнi для молодежи науки и навяже унѣмненя до христiянськихъ чеснотъ, якi молодежи и теперъ и въ иѣзнiйшѣмъ вѣцѣ виконувати повинна, и перестереже передъ пороками, въ якi попадає молодежь, и якi стрѣчають ся въ окруженю молодежи — та подасть средства, якъ уникати грѣха и покусъ до злого. Ексорты повиннi бути примѣненi до понятiя и вѣку молодежи. — Де ексорты не можуть ѡтбувати ся, тамъ буде вказанымъ, въ тыжнi молодежи пояснити Евангелiє слѣдуючої недѣлѣ або свята.

5. Карнѣсть школьна.

Карнѣсть єсть необходима въ кождѣмъ товариствѣ, безъ карности нема ладу, а въ школѣ ани наука не може поступити, ани вихованє не є можливе. Для того школа мусить велику вагу класти на карнѣсть молодежи школьной, и о. катихитъ такожъ на ню велику вагу звертати повиненъ, и до того належитъ при- мувати, щобы молодежь въ школѣ и поза школою була карна, именно щобы була уважна въ школѣ, послушна, щира, отверта, правдомовна, трудолюбива съ почутємъ обовязку, побожна, богоязлива, щобы любила ближнього и шанувала старшихъ, була згѣдлива, мала почутє справедливости и сочутє съ нещасливимъ, бѣдныхъ и покривдженихъ, щобы брыдила ся ложiю и несправедливостiю, въ загалѣ, щобы любила добре, а мерзила ся злымъ.

До удержаня карности послужать рѣжні средства, якъ наука, рада, за-
хога, приказъ, похвала, нагорода, власный примѣръ, упомненя и кары, передовѣма
же бачиѡсть на поведење молодежи въ школѣ и поза школою. Въ школѣ подчасъ
науки повиненъ катихитъ такє мѣстце заняти, щобы мѡгъ всѣхъ бачити, не пови-
ненъ дивити ся въ книжку, лишъ на дѣти, повиненъ говорити до всѣхъ, запыту-
вати не лише лучшихъ але и слабшихъ, и тыми послѣдними ще бѡльше займати
ся нѣжъ першими, при пыганю одного, довго не задержувати ся. Се с наилучше
средство до удержаня уваги въ школѣ. На молодѣжъ треба бачити такожъ и поза
школою, именно на павзахъ, при забавахъ и коли выходить зѡ школы. Катихитъ
повиненъ зближати ся до молодежи, говорити съ нею, старати ся позыскати ея до-
вѣріє и спростовати, коли бачить ся що злого.

Коли дитина провинить ся въ дѣчѣмъ, треба ю упомнути, а коли се не
помагає, ужити строжшихъ мѣръ, якими сугъ: догана, заветидженє въ чотыри очи,
передъ клясою, ѡтъокремленє ѡгъ другихъ, стояне въ лавцѣ або передъ лавками,
при столику. — Коли все се не помагає, треба прикликати родичѡвъ и ихъ вѡзва-
ти, щобы они вплынули на дѣтину або ю укарали, а коли и се не помагає, тогды
треба съ управителемъ школы обдумати средства поправы, або подати до вѣдо-
мости Рады школной мѣсцевой.

Слѡвъ обидливыхъ, ганьбячихъ, проклонѡвъ, клячаня и каръ тѣлесныхъ
катихитъ най николи не уживає. Клячанє єсть ознakoю найвысшой почести для
Бога, тожъ не повинно бѹти средствомъ кары; — а кары тѣлеснѣ сѹть законами
школьными забороненѣ, и зовѣмъ не до лица священникови. Въ загалѣ кара по-
винна мати характеръ лѣку и поправы а не мести.

6. Деякі личный свойства Катихита.

Щобы катихитъ свою задачу належито мѡгъ сповнити, довженъ мати де-
які личный свойства, а именно: 1. Повиненъ бѹти переняг лѣ горячою любовію Бога,
для котрого чести выховує молоде поколѣнє, и любити то мотѡде поколѣнє, котро-
му черезъ религіино-моральне выхованє хоче забезпечити дочасне и вѣчне щастє.

2. Повиненъ полюбити и поважати свѡй заводъ, не повиненъ оцѣняти сло-
пѡсля низкои заплаты, яку побирає, але пѡсля того, якъ важна сирава бѡ щастє
цѣлыхъ поколѣнъ, бѡ душѣ ихъ, лежать въ его рукахъ.

3. Катихитъ повиненъ на кожду лекцію приготовить ся, уложити собѣ
и обдумати плянъ науки и его перепроваджєнє въ обсягу тутъ приписаныхъ
плянѡвъ.

4. Повиненъ заховати сѹпокѡї духа, не уносити ся гнѣвомъ, оказувати
дѣтямъ жичливѡсть, говорити съ ними приязно, поздоровляти ихъ при встрѣчи,
мати сочутє для недужныхъ и убогихъ, старати ся о помѡчь для нихъ, не ужи-
вати слѡвъ обидливыхъ.

5. Повиненъ давати собою примѣръ побожности, ревности о славу Богу,
любви Бога и ближнього, точности въ выповнюваню ѡбязковъ, лагѡдности и ин-
ныхъ чеснѡтъ христїянськихъ, та и въ житю домовѡмъ и поза школою уникати
всєго, що моглобы на него кинути лиху тѣнь.

6. Повиненъ часто розмышляти надъ важностію свого званя, ѡтчитувати
собѣ то, чого учивъ ся на богословію, наслѣдувати примѣры добрыхъ педагогѡвъ
и просити Бога о благодать, памятаючи на слова Христовѣ: „Яко безъ Мене
не можете творити ничтоже“. (Іоан. XV, 5.)

7. Категоріи шкілъ народныхъ.

Посля Уставы зъ дня 23. Мая 1895.,¹⁾ дѣлятся школы народныя на звычайныя и выдѣловыя. Звычайныя школы народныя (людовыя) суть двоякі: низшаго и высшаго типу.

Школы народныя низшаго типу, назначены для сѣлъ и малыхъ мѣстечекъ, мають отповѣдати потребамъ рѣльничей людности. Они суть 1, 2, 3 и 4 классовыя, каждыйже зъ тыхъ родовъ школъ має 4 степени, а 6 лѣтъ науки.

Школы народныя высшаго типу суть 5 и 6 классовыя, по мѣстахъ и огнискыхъ промысловыхъ, примѣненны до потребъ людности ремѣсничей, промысловой и торговельной. Они мають 6 степеней и 6 лѣтъ науки. Побѣчъ 5 и 6 классовыхъ могутъ въ тыхъ мѣстечкахъ находить ся такожъ 4 классовыя школы съ планомъ высшаго типу. Чотыри низшія классы мають такожъ приспособити молодѣжь до школъ среднихъ и выдѣловыхъ, 5 и 6 классы мають мати болѣе практичныя напями.

По укрѣпленю школы народной (людовой) обязана молодѣжь еще посѣщать курсы науки доповняющыя черезъ 4 лѣта.²⁾ По сѣлахъ и малыхъ мѣстечкахъ мають тѣ курсы доповняющыя характеръ рѣльничій,³⁾ въ мѣстахъ же и болѣшихъ мѣстечкахъ, промыслово торговельный⁴⁾. На тыхъ курсахъ не е приписана наука религія, однакъжъ ученики должны брати участь въ правахъ религійныхъ, якы власть церковная для нихъ зарядить, и власть школьная припише⁵⁾.

Народныя школы выдѣловыя 3 классовыя, сполучены съ 4 низшими классами, по болѣшихъ мѣстахъ, мають задачу удѣляти науку сягающую поза цѣль назначену науцѣ въ школахъ звычайныхъ а приспособляти передовѣмъ до заводу практичного въ промыслѣ и торговлѣ, заразомъ до школъ заводовыхъ, до котрыхъ при вступѣ не wymagaе ся укрѣпленія школъ среднихъ. Заразомъ будутъ они приготовляти до семинарій учительскихъ⁶⁾.

Жѣноча школа выдѣлова може бути розширена доданемъ двохъ або трехъ классовъ высшихъ. Тѣ высшія классы должны мати характеръ курсовъ спеціальныхъ⁷⁾.

Отповѣдно до той организаціи школъ народныхъ, должны бути примѣнены планы науки религіи въ тыхъ школахъ.

Б. Планы науки религіи и Инструкціи частныя.

а) Для звычайныхъ школъ народныхъ.

а) Для школъ низшаго типу.

І. Для школъ одноклассовыхъ.

Классы	І.			
Степень	І	ІІ	ІІІ	ІV
Рѣкъ	1	2	3. 4.	5. 6.
Число годинъ	1		2	

¹⁾ Устава зъ д. 23 Мая 1895. (Д. з. кр. 1895. Ч. XII. Н. 57.) ²⁾ Арт. 15. ³⁾ Арт. 19.

⁴⁾ Арт. 21. ⁵⁾ Арт. 18. ⁶⁾ Арт. 11. ⁷⁾ Арт. 14.

Цѣль науки религіи въ школѣ народнѣй однокласовѣй есть, щоби дѣти:

1) придбали собѣ вѣдомости правды вѣры и моральности въ объемѣ меньшого Катихизму.

2) добре зрозумѣли значѣне Тайнъ Покаяня и пресв. Евхаристіи, и були въ станѣ належито приготовить ся до принятя тыхъ св. Тайнъ;

3) научили ся молитвъ щоденныхъ и розумѣли головнѣ чисти богослуженя и обрядѣвъ церковныхъ, котрѣ звыкло видять, щоби съ користію могли брати участь въ богослуженю;

4) набули собѣ вѣдомостій зъ Исторіи библіійной въ объемѣ „Короткои Исторіи библіійной“;

5) щоби утвердили ся въ чеснотахъ христіянськихъ и выйшли зъ школы богобоязливими и чесными молодцями.

Наука религіи удѣляе ся въ двохъ ѡтдѣлахъ а трехъ годинахъ тыжнево. Першій ѡтдѣлъ, обнимающій I. и II. степенѣ (1. и 2. рѣкъ) науки, має 1. годину на тыждень; другій ѡтдѣлъ, обнимающій III. и IV. степенѣ (3. 4. 5. и 6. рѣкъ) науки, має 2 години тыжнево.

ОТДѢЛЪ I.

Степенѣ I. и II. разомъ (1. и 2. рѣкъ) 1 год. тыжнево.

Предметъ науки: 1) Выучене знамени св. креста и найважнѣйшихъ молитвъ, именно: „Молитвы Господной“, „Богородице Дѣво“, „Пѣдъ Твою милость“ „Слава Отцу и Сыну“ и пр., Боже милостивъ буди менѣ грѣшному“, „Вѣрую“ (пѣся можности).

2) Исторія библіійна становить основу цѣлои науки. При помочи образкѣвъ оновѣсть о. катихизъ дѣтемъ слѣдующій уступъ зъ исторіи библіійной:

Зъ старого завѣта: О сотвореню свѣта, — о сотвореню чоловѣка, о Ангелахъ, — о раю, — о грѣху першихъ людей и наслѣдкахъ тогожъ, — о обѣтницѣ Спасителя, — о Каинѣ и Авелю, — о ~~ногѣ~~ ~~вежѣ~~ вавилоньскѣй, — о ~~покликаню~~ Авраама и обѣтницѣ, що зъ его роду выйде Спаситель, — о десяти заповѣдяхъ Божихъ.

Зъ нового завѣта: о Благовѣщеню Пр. Дѣвѣ, — о Рождествѣ Ісуса Хр., — о трехъ мудрецахъ, — о представленю Ісуса въ храмъ, — о 12 лѣтнѣмъ Ісусѣ въ церквѣ, — о крещеню Ісуса Хр., — о апостолахъ (въ загальнѣ о чудѣ въ Канѣ Гал., — о бурѣ на морі, — о умноженю хлѣбѣвъ, — о воскресеню молодца въ Наннѣ, — о послѣднѣмъ судѣ, — о Тайнѣй вечери и установленю пресв. Евхаристіи, — о ~~поиманю~~ ~~битю~~ и засудженю Ісуса, — о рознятю на крестѣ, — о воскресеню Христа, — о установленю Петра головою Церкви, — о вознесеню Ісуса Хр., — о зѣланю св. Духа, — о другѣмъ приходѣ Ісуса Христа и о послѣднѣмъ судѣ.

3) До оновѣданъ зъ исторіи библіійной навяже о. катихизъ слѣдующій правды вѣры:

1. Що есть одиъ Богъ, Сотворитель свѣта и чоловѣка, всемогучій, найдобротливѣйшій и найсвятѣйшій, — 2. що суть три особы Божі, — 3. що Сынъ Божій ставъ ся чоловѣкомъ, щоби людій спасти, — 4. що Ісусъ Христосъ умеръ за людій на крестѣ, — 5. що Ісусъ Хр. воскресъ изъ мертвыхъ, — 6. що все люди такожъ воскреснутъ, — 7. що Богъ є сираведливый судія, — 8. що душа чо-

Едини

Савва

Исх. 12

Исх. 13

Исх. 14

Исх. 15

Исх. 16

Исх. 17

Исх. 18

Исх. 19

Исх. 20

Ел. 10

довѣка безсмертна, — 9. о небѣ и неклѣ, — 10. що Господь Богъ ѡтпущася грѣхъ каючимъ ся, — 11. що въ св. Тайнѣ Крещенія и Покаянія ѡтпущають ся грѣхи, — 12. кто есть присутный въ пресв. Евхаристіи, — 13. що то есть Церковь, — 14. що Пана римскій есть головою Церкви, — 15. що благодать Божя до спасенія потребна, — 16. о потребѣ молитвы.

Яко выслѣдокъ сеи науки мають дѣти знати: 1) Шесть правдъ вѣры — 2) десять заповѣдей Божихъ.

4) Оповѣданія зъ исторіи біблійної належить такъ розложити, щоби въ трехъ першихъ мѣсяцяхъ покѣнчити старій завѣтъ, а въ грудни розпочати новій завѣтъ и навязувати до припадающихъ святъ, причѣмъ належить пояснити значѣніе тыхъ святъ и вказати на важнѣйшіе церковніе обряды въ тѣ свята, якъ н. п. свяченіе воды на Богоявленіе, процесію и воскресну утреню на Великдень, (однакожь лише въ загаль, не запускаячи ся въ ихъ поясненіе).

Того тутъ вычисленого матеріалу учить ся дѣти черезъ два лѣта на I. и II. степені науки; дѣти II. степені повинні собѣ той матеріалъ вже добре присвоити, а дѣти I. степені, що важнѣйшого и лекшого.

Науку належить переилѣтати сѣвомъ церковныхъ иѣсенъ „Господи помилуй — Тебѣ Господи — Аминь — Подаи Господи — Святыи Бже — Пѣдъ Твою милость — Пречистая Дѣво“ а и деякихъ больше знаныхъ колядъ.

Науки зачне о. катихитъ ѡтъ знамени св. креста. Приишовши до школы и поздоровивши дѣти словами: „Слава Іисусу Христу“, прикаже имъ зложити три першіе пальцѣ разомъ и робити знамя св. креста за своимъ проводомъ и говорити за собою: „Вѣ имя Отца“, а потѣмъ „Отче нашъ“. По скѣнченѣй молитвѣ поучить дѣти: для чого мы молимо ся? до кого молимо ся? Зъ того перейде ѡнъ до науки о Бозѣ, котрый завсѣгды бувъ, коли ще ани свѣта ани людій не було и до оповѣданія о сотвореніи свѣта, зъ того выснуе ту науку вѣры, що Богъ е вѣчный и всемогучій. Такъ поступитъ дальше. — Побѣйше пояснить дѣтямъ, для чого мы складаемъ три пальцѣ разомъ, именно що е одинъ Богъ, — а три особы Божіе: Отецъ, Сынъ и Духъ св..

До науки не уживають дѣти жадной книжки, одинокимъ средствомъ до науки суть біблійніе образки, котрі въ каждой школѣ повинні находити ся. Катихитъ возьме ѡтповѣдный образокъ и покаже его дѣтямъ такъ, щоби они въ него добре вдивляи ся. Потѣмъ пояснить поодинокіе особы и предметы представленіи на образку и пыганнями перековае ся, чи дѣти то поняли. Ѣтакъ стане оповѣдати исторію біблійну, котру образокъ представляе, за каждымъ разомъ показуючи на ту особу и той предметъ, о котрыхъ бесѣда. Скѣнчивши оповѣданіе, заразъ зачне ѡтпывувати дѣтей, а дѣти ѡтповѣдаючи, мають все дивити ся на образокъ. Слѣдуючою лекціи, нѣмъ поступитъ дальше, довженъ о. Катихитъ напередъ ту лекцію ѡтпывати, але завсѣгды при помочи образка, на котрій дѣти дивити ся мають. Зъ каждого оповѣданія біблійного выснуе о. Катихитъ якусь правду вѣры або моральности, якъ то выше сказано. Недокладніе ѡтвѣты дѣтей треба терпеливо справити.

Першихъ годинъ съ початкомъ року шкѣльного ужіе о. катихитъ, щоби зазнакомити ся съ дѣтьми, ѡсмыслити ихъ и привязати до себе. Для того навяже съ ними короткій розговоръ, поспытае ся о имя и назвисько, чи умѣють молити ся чи молять ся дома, чи ходять до церкви, де мешкають, чимъ дома занимають ся

посля обставинъ такожь про родичей, про братѣвъ и сестеръ, котрі ходять до школы або ще не давно ходили и т. п. Съ дѣтьми другого степеня звитае ся, яко съ знакомими вже и такожь скаже до нихъ яке приязне слово, одного похвалить за пильнѣсть въ минувшѣмъ роцѣ, другого напѣмне до бѣльшой пильности и т. п.

ОТДѢЛЪ II.

III. и IV. степенѣ (3. 4. 5 и 6 рѣкъ) науки — 2 години тыжнево.

На вѣдомостяхъ принесеныхъ зъ першого ѡтдѣлу мае ся строити дальша будѣвля религійно-морального образованя молодежи, щобы выше назначена цѣль науки була осягнута.

Ся цѣль не може бути осягнута въ однѣмъ роцѣ и се не е потрѣбне, позаякѣ въ тѣмъ ѡтдѣлѣ дѣти черезъ 4 лѣта побирають науку религій. Головнымъ предметомъ науки естъ: наука вѣры и моральности, котрі тутъ уже на пѣдставѣ книжки т. е. Меншого Катихисму въ певнѣмъ порядку подають ся, приготовлене до сповѣди и до св. Причастія и дальшій молитвы щоденній. — Помѣчнымъ предметомъ естъ: Исторія библійна, котра тутъ розширюе ся и поясненіе найважнѣйшихъ обрядѣвъ церковныхъ.

Пѣдручники суть: „Меншій Катихисмъ“ и „Коротка Исторія библійна“.

Катихисмъ мае ся въ двохъ лѣтахъ укѣнчити въ той спѣсѣбѣ, що: Въ однѣмъ роцѣ учить ся: науки вѣры (на пѣдставѣ Символа вѣры), — о десяти заповѣдяхъ Божихъ и о пяти заповѣдяхъ церковныхъ; — въ другѣмъ же роцѣ: о грѣсѣхъ, чеснѣхъ, — о благодати, св. Тайнахъ, — молитвѣхъ и благословеняхъ церковныхъ; — и такъ завсѣгды на перемѣну. А позаякѣ въ тѣмъ ѡтдѣлѣ сходятъ ся ученики двохъ степенѣвъ а чотырохъ лѣтъ науки, то слѣдуе зъ того, що на кождѣмъ степені возьме ся цѣлый катихизмъ и кождый ученикъ два разы буде побирати науку цѣлого катихисму. А понеже зновъ на ту науки сходятъ ся старшій и молодшій (I и II. степеня) ученики, прѣто належить до молодшихъ ставити меншій вымоги, опускаючи имъ труднѣйшій пытаня означеній звѣздкою, а старшій повинній вже учить ся всего матеріялу, що умѣщений естъ въ пѣдручнику.

Исторія библійна розкладае ся такожь на два лѣта, именно, одного року бере ся старшій завѣтъ, другого, новшій, не залишаючи однакожь при науцѣ катихисму пригадати ѡтвѣтній уступы зъ Исторіи библіинои, знаній дѣтемъ вже зъ науки побиранои въ I. ѡтдѣлѣ. При науцѣ Исторіи библіинои належить рѣвножь до дѣтей III. степеня меншій ставити вымоги, нѣжь до дѣтей IV. степеня.

При науцѣ катихисму, якъ и исторіи библіинои подасть о. катихизмъ дѣтемъ такожь короткій поясненія обрядѣвъ церковныхъ, якъ именно о важнѣйшихъ частяхъ церкви (притворъ, иконостасъ, олтарь), о важнѣйшихъ обрядахъ при Службѣ Божій (входъ малый, тропаръ, читане Апостола и Евангелія, входъ великій, освящене св. Дарѣвъ — причастіе), що то е Вечерня (пѣснь: Свѣте тихій, Нынѣ отпускаеши), Утревя (Слава во вышнихъ Богу), о важнѣйшихъ обрядахъ при Крещеніи (бѣла одѣжь, свѣчка, кумы), о деякихъ обрядахъ при похоронѣхъ, що то е парастасъ, акафистъ, параклисъ, водосвяте, свячене зѣля, обхѣдъ поля, посвящене дому; — котрі то обряды звыкло приходитъ и котрі дѣти вже мають спѣсѣбѣсть видѣти. Передъ надходячими святами нале-

жити пояснити значенє святъ, такожъ при одповѣднихъ частяхъ Катихизму и Исторіи библійной треба вказувати на свята, котрі суть тымъ же подѣямъ посвячені.

Въ томъ отдѣлѣ постунає выученє дальшихъ молитовъ якъ именно: „Молитвами святыхъ Отець“, Царю небесный, Трисвятое Ослаби остави, Достойно есть, Преславна присно Дѣво, Упованіє намъ Отець, Помилуй насъ Господи помилуй насъ, Исповѣданє грѣховъ, Вѣрую Господи и исповѣдаю (передъ причастіємъ), и Помилуй мя Боже (Пс. 50). Выученє тыхъ молитовъ має ити по-степенно, дѣти IV. степеня повинні бѣльше и лучше умѣти, нѣжъ III. степеня, такъ що Пс. 50 Помилуй мя Боже можъ жадати ажъ ѳъ дѣтей послѣдного роду науки. Молитвы треба часто повтаряти, навѣть и тѣ, котрыхъ учили ся въ въ першомъ отдѣлѣ, щобы все поправляти хибы въ выголошеню.

Такожъ и наука спѣву церковного повинна дальше поступати котрымъ можъ перерывати науку предмету, чи то катихизму, чи исторіи библійной що ученикамъ науку лише уприятити и умъ ихъ ѳтсвѣжити. Належить именно выучити слѣдующихъ пѣсень: Антифоны, Единородный Сыне, Аллилуя, Иже Херувимы, Святъ, Тебе поемъ, Достойно есть, Отче нашъ, Причастенъ, Да исполняется, Буды имя Господне, Свѣте тихій Нынѣ отпущаеши, послѣднихъ Кондаковъ зъ Акафистѳвъ, Вѣчная память; коли можъ, такожъ Тропарѳвъ воскресныхъ, за всякое прошеніє и за упокой; — такожъ пѣсень, якъ: Все Тя хоры, О всепѣтая мати, до св. Николая, дальшихъ колядъ и ин.

Ученики 4-го року науки мають около Великодня приступити до першої сповѣди, — а ученики 5-ого року до першого Причастія, (що вже въ першомъ пѳвроцѣ стати ся може). — Такъ до сповѣди, якъ и до св. Причастія належить дѣти приготѳвити. Треба ихъ передъ тымъ поучити о грѣсѣ и его наслѣдкахъ, — що ѳтъ грѣха можемъ увѳльнити ся лише черезъ Тайну Покаянія, ~~якѣ суть вимоги до належного припѣти той Тайны~~, треба зъ дѣтьми зрѳбити обрахунокъ совѣсти, взбудити съ ними разомъ жалѣ и рѣшуче постановленє, поучити ихъ, якъ мають приступити до св. сповѣди, якъ визнавати грѣхи, що не повинні стыдати ся ихъ признати, якъ слухати на науки священника и якъ ѳтиравляти надолуженє за грѣхи.

Що до св. Причастія, треба поучити дѣтей о великомъ достоинствѣ пресв. Евхаристіи, що они пріймуть самого Господа Іисуса Христа пѳдъ видами хлѣба и вина, съ якою почестію прото повинні приступати до св. Причастія; — треба ихъ поучити, якъ они и що до душѣ и що до тѣла приготѳвити ся повинні, треба ихъ напѳмнути, щобы ѳтъ пѳвночи нѣчого не ѣли, ани не пили, щобы чисто убрали ся, и щобы по причастію не плюли, ажъ по снѣданю, треба имъ вказати такожъ якъ при св. Причастію мають зложити руки на крестъ на грудяхъ, якъ ѳтворити уста, якъ спожити св. Причастіє, и якъ Богу подякувати за тоє, и въ кѳнци якъ заховати ся черезъ цѣлый той день.

Належить такожъ поучити дѣтей, якъ великихъ ласкъ они достунають въ обохъ сихъ св. Тайнахъ Покаянія и пресв. Евхаристіи.

Перше ~~именно~~ св. Причастіє повинно ѳбутися ся якъ найторжественнѣйше. + m

Пожаданимъ було щобы для молодежи II. ѡтдѣлу була окрема екскорта що тыжня, а що найменше, щобы ѡтчитало ся ѣй припадаюче св. Евангеліе и поє- нило ся.

II. Для школъ двоклассовыхъ.

Класса	I.		II.	
Степень	I.	II.	III.	IV.
Рѣкъ	I.	2.	3. 4.	5. 6.
Годинъ	1.		2.	

Въ школахъ двоклассовыхъ удѣляе ся наука въ двухъ ѡтдѣлахъ а трехъ годинахъ тыжнево, зовсѣмъ такъ и пѣсля того самого пляну и способу, якъ въ школахъ одноклассовыхъ. Цѣль и предметъ науки суть тѣ самі, що въ школѣ одноклассовой.

III. Для школъ триклассовыхъ.

Класса	I.		II.	III.
Степень	I.	II.	III.	IV.
Рѣкъ	I.	2.	3. 4.	5. 6.
Годинъ	1.		2.	2.

Въ школахъ триклассовыхъ удѣляе ся наука религіи въ трехъ ѡтдѣлахъ а 5. годинахъ тыжнево, каждый ѡтдѣлъ мае по 2 лѣта науки. Цѣль науки есть та сама, що и въ школахъ одно и дво-классовыхъ, лише що въ III. ѡтдѣлѣ т. е. на IV. степени науки, наука вѣры и моральности мае удѣляти ся пѣсля бѣльшого Катихисму.

Вѣтдѣлъ I. Класса I.

Степень I. и II.

Рѣкъ науки 1. и 2.

1. Година тыжнево.

Наука удѣлае ся цѣлкомъ такъ, якъ въ I. ѡтдѣлѣ школъ одно и двоклассовыхъ.

Вѣтдѣлъ II. Класса II.

Степень III.

Рѣкъ науки 3. и 4.

2. Годины тыжнево.

Предметъ науки и подручники:

Катихизмъ есть головнымъ предметомъ науки. Наука удѣляе ся пѣсля малого катихизму. Матеріалъ має ся розложити на два лѣта такъ, що въ однѣмъ роцѣ вѣдѣме ся наука вѣры (Символъ вѣры), — о заповѣдяхъ Божихъ и церковныхъ; — въ другѣмъ роцѣ о грѣсѣ, чеснотѣ, благодати, св Тайнахъ и молитвѣ и благословеняхъ церковныхъ. *

Съ наукою катихизма належить сполучити оповѣданя зъ Исторіи библіійной, а именно въ однѣмъ роцѣ (коли бере ся наука вѣры и о заповѣдяхъ) возьмуть ся слѣдующіи уступы пѣсля Короткои Исторіи библіійной: а) зъ старого завѣта: 1. о сотвореню свѣта; — 2. чоловѣка; — 3. о заповѣди данѣй першимъ людямъ; — 4. о грѣсѣ першихъ людій; 5 о карѣ за грѣхъ; — 6. о обѣтницѣ Спасителя; — 13. о Авраамѣ. — б) Зъ нового завѣта: 2. о благовѣщеню; — 4. о св. Іосифѣ опѣкувѣ Іисуса Христа; — 6. о народженю Іисуса; — 7. о поклонѣ пастырѣвъ; и 9. трехъ мудрцѣвъ; — 15. о крещеню Іисуса; — 17. о покликаню ученикѣвъ; — 18. о выступленю Іисуса и чудахъ его; — 23. о оздоровленю недужныхъ и калѣкъ; — 29. о воскресеню мертвыхъ; — 31. Іисусъ яко учитель; — 41. Іисусъ Хр. дае Петрови ключѣ царства небесного; — 44. о преображеню Іисуса Христа; 46. Свѣтлый вѣзѣдъ Іисуса Христа въ Єрусалимъ; — 49. — 60. о страстехъ Іисуса Христа; — 61. о воскресеню Іисуса Христа; — 63. Іисусъ дае Петрови найвышшу власть въ Церкви; — 64. о вознесеню Іисуса Христа; — 65. о зѣсланю св. Духа; — 71. О Церкви Христовѣй; — 72. Другій прихѣдъ Іисуса Христа.

Въ другѣмъ роцѣ науки (коли бере ся зъ катихизму наука о грѣсѣ, чеснотѣ благодати и пр.) а) зъ старого завѣта: 7. и 8. О Каинѣ и Авелю; — 10. о потоцѣ; — 20 — 30. о Іосифѣ; — 32 — 33. о Мойсею; — 36. о переходѣ Израильтанъ черезъ червоне Море; — 38. о десяти заповѣдяхъ Божихъ на Синаи. — б) зъ нового завѣта: 8. О представленю Іисуса Христа въ церкви; — 10. Утеча до Египту; — 12. Поворотъ до Назарету; — 13. дванайцять лѣтній Іисусъ въ церкви; — 19. Іисусъ Хр. перемѣнюе воду въ Канѣ Галилейскѣй; — 22. Насычене 5000 людій пятьма хлѣбами; — 26. Іисусъ Хр. ѣздывляе розслабленого жилами; — 28. о десяти прокаженныхъ; — 22. наука Іисуса на горѣ; — 33. Притча о блуднѣмъ сину; — 36. о мытарю и фарисею; — 47. о тайнѣй вечери. — Исторія библіійна не має ся учити систематично, лишь такъ, щобы подіями зъ Исторіи библіійной пояснювати дотычній части катихизму.

При тѣмъ належить дати дѣтямъ короткіи поясненія обрядѣвъ церковныхъ, котріи дѣти маюгъ нагоду частѣйше бачити, а именно одного року: головній части церкви, що то є притворъ, що иконостасъ, що олтарь? о празникахъ рожества Христового, Обрѣзаня, Богоявленя и о свяченю воды, Стрѣтеня, о великѣмъ постѣ, поклонахъ, Цвѣтнѣй недѣли, о Страстехъ въ великій Четверъ, о великѣй Пятницѣ, о Воскресеню Христовѣмъ, свяченю паски, о Вознесеню, о Сошествію св. Духа; — о свяченю зѣля, — о обходѣ поля. — Другого року: О обрядахъ при крещеню, о важнѣйшихъ обрядахъ при Службѣ Божѣй (малѣмъ входѣ, Євангеліи, великѣмъ входѣ, освяченю Св. Дарѣвъ, причастію), о акафистѣ, о похоронѣ и парастасѣ.

Наука молитвъ поступае дальше, а именно слѣдующихъ молитвъ: Царю небесный, — Святый Боже, — Ослаби остави, — Достойно есть, — Преславна присно дѣво, — Упованіе намъ Отець, —

Исповѣданіе грѣховъ, — Вѣрую Господи и исповѣдую (передъ причастіємъ).

Зъ пѣсней церковныхъ належитъ вычити: Антифоны, — Единородный Сыне, — Аллилуя, — Святъ, — Тебе поемъ, — Отче нашъ, Буди имя Господне, — Вѣчная память, — зъ пѣсень: Всехъ хоры, — О всепѣтая мати, — До св. Николая: Ой кто — кто Николая любитъ, — дальшихъ колядъ.

Ексорты, або поясненія припадающаго Евангелія.

Учениковъ 4-го року належитъ приготовить до першої сповѣди, якъ то було выше сказано; до св. Причастія не належитъ ихъ еще припушати,

Отдѣлъ III. Кляса III.

Степень IV.

Рѣкъ науки 5. и 6.

2 години тыжнево.

Предметъ науки и Пѣдручники: Наука вѣры и моральности пѣсля Великаго Катихисму и Исторія библійна пѣсля короткой Исторіи библійной.

Катихисмъ мае ся взяти въ двоухъ лѣтахъ съ пропущенемъ пытанъ зазначеныхъ звѣздкою або хрестикомъ. Въ однімъ роцѣ мае ся взяти: Наука вѣры пѣсля Символу вѣры, — о десяти заповѣдяхъ Божихъ и пяти церковныхъ. Въ другомъ роцѣ: О грѣсѣхъ и чеснотѣхъ, о благодати, о св. Тайнахъ, о молитвѣхъ, о благословеняхъ и освященяхъ церковныхъ.

Исторія библійна цѣла, одного року старый, другого новый завѣтъ не залишаючи попри тѣмъ пояснювати науки катихисмовѣ отвѣтными уступами зъ Исторіи библійной, вже знаными зъ науки попередныхъ лѣтъ.

Съ наукою Катихисму и Исторіи библійной належитъ сполучити дальше поясненіе обрядовъ церковныхъ, якъ именно: якѣ одежѣ бере священникъ до Службы Божой (не запускаючи ся въ ихъ значене)?, якихъ сосудовъ уживае (чаша, дискосъ, звѣзда, кадильница, не запускаючи ся въ ихъ значене символичне), — значене свѣчъ и лампъ, кадила свяченой воды, — значене св. креста и хоругвѣхъ церковныхъ, — загальне значене Вечернѣхъ, (и пѣсень Свѣте тихій, Нынѣ отпущаеши), Утренѣхъ и пѣсней (Слава во вышнихъ Богу), о деякихъ обрядахъ при похоронѣхъ, о параклисѣхъ; — поясненіе прочихъ празникѣхъ церковныхъ.

Молитвы повторити тѣ, котрыхъ учили ся вже попередныхъ лѣтъ и доповнити ихъ ще слѣдующими: Пресвятая Троице, Прійдите поклонимся такъ, щобы всѣ начальніи молитвы знали за порядкомъ. Помилуй мя Боже (пс. 50) и тропарѣ: Помилуй насъ Господи, помилуй насъ, такъ щобы дѣти на сѣмъ степені науки, выучили ся вже добре щоденныхъ молитвъ, котры находятъ ся при кѣнци катихисму и ихъ щоденно рано и вечеръ ѡтмавлили.

Ексорта або поясненіе припадающаго Евангелія, на що могутъ сходити ся разомъ съ учениками II. клясы.

Учениковъ III. клясы важить припустити вже до св. Причастія, що може стати ся вже въ першомъ пѣвроцѣ. Именно перше причастіе повинно ѡбтати

ся торжественно. До св. Причастія якъ и до сновѣди треба молодѣжь пригото-
вить такъ, якъ то було сказано выше при школахъ однокласовыхъ.

IV. Для школъ чотыроклассовыхъ.

Класса	I.	II.	III.	IV.
Степень	I.	II.	III.	IV.
Рѣкъ	1.	2.	3. 4.	5. 6.
Година	2 x 1.	2.	2.	2.

Въ школахъ чотыроклассовыхъ низшого типу удѣляе ся наука религій-
классово, посли одного и того самого плану. Каждая классъ мае по 2 години науки
религій тыжнево. Классы III. и IV., що суть такожь III. и IV. степенемъ науки,
мають по два лѣта науки.) *XIV*

Класса I.

Степень I. Рѣкъ 1.

2 години тыжнево.

Наука религій удѣляе тя якъ въ I. отдѣлѣ школъ одной двои триклассо-
выхъ съ увзглядненемъ вѣку дѣтей.

Класса II.

Степень II. Рѣкъ 2.

2 години тыжнево.

Въ той классѣ есть головнымъ предметомъ Катихизмъ малый, ко-
трый мае ся взяти цѣлый черезъ рѣкъ, однакожь съ пропущенемъ пытанъ тру-
днѣйшихъ. Головну вагу треба класти на то, чтобы дѣти научили ся добре: Сим-
воль вѣры, Шесть правдъ вѣры, Десять заповѣдей Божихъ,
пять заповѣдей церковныхъ, сѣмъ св. Тайнъ, грѣхи головнѣ.
Щобы знали деякѣ свойства Божѣ, що Богъ есть одинъ въ трехъ особахъ
Божихъ, що Іисусъ Христосъ есть Богомъ и чловѣкомъ, що за насъ
терпѣвъ и Богу надоложивъ за нашѣ грѣхи, — що до спасеня потрібна
Божя благодать, котру намъ Іисусъ Христосъ заслуживъ, а Духъ св.
удѣляе, що Іисусъ Христосъ засновавъ Церковь, що давъ ѣй видимую
голову, а тою есть Папа римскій, — що есть одна лише правдива церковь
католицка, — о небѣ, пеклѣ и чистилищи въ загалѣ.

Науку катихизму пояснить о. катихизъ ѡтвѣтными уступами зъ Исто-
ринъ библійной старого и нового завѣта, котрой учать ся не систематично,
блише принагѣдно зъ оповѣданя о. катихита.

Що до молитвъ и пѣсень церковныхъ, и обрядѣвъ цер-
ковныхъ, то тутъ належить повторити то, чого учили ся въ I. классѣ и ту на-
уку дальше розширити о скѣлько поняте дѣтей дозволить.

Пѣдручникъ школьнымъ есть малый Катихизмъ.

Кляса III.

Степень III. Рѣкъ 3. и 4.

До сей клясы и сего степеня ѳноситъ ся все то, що приписано для III. степеня шкѣлъ триклясовыхъ.

Кляса IV.

Степень IV. Рѣкъ 5. и 6.

До той клясы и сего степеня ѳноситъ ся все то, що приписано для IV. степеня шкѣлъ триклясовыхъ.

Ексорта або пояснене припадающою Евангелія якъ въ школахъ триклясовыхъ. Ученики III. клясы мають приступити до першой сповѣди, а ученики IV. клясы до першого св. Причастія (що може стати ся вже въ I. пѣвроцѣ) Перше причастіе мае ѳбути ся торжественно. До сповѣди и св. Причастія треба молодѣжь приготувити, якъ то сказано выше.

б) Для шкѣлъ высшого типу.

I. Для шкѣлъ пятиклясовыхъ.

Кляса	I.	II.	III.	IV.	V.
Рѣкъ	1.	2.	3.	4.	5. 6.
Годинѣ	2.	2.	2.	2.	2.

I. Кляса.

Плянъ той самыи що для першого ѳдѣлу шкѣлъ одно и двоклясовыхъ або для I. клясы шкѣлъ три и чотыроклясовыхъ. Наука ѳбывае ся на пѣдставѣ образкѣвъ, и въ той способѣ якъ тамже вказано.

II. Кляса.

Малый Катихизмъ однакъ лише що найважнѣйшого, съ пропущенемъ труднѣйшихъ пытанъ якъ на II. степеня (II. кл.) шкѣлъ чотыроклясовыхъ. Съ наукою Катихизму треба лучити науку Исторіи библіейной, котрой однаковы учать ся не систематично, лишь принагѣдно и зъ уснѣного оновѣданя о. Катихизма (см. II. степ. [II. кл.] шкѣлъ чотыроклясовыхъ).

Що до науки молитвъ, спѣву церковного и литургическихъ вѣдомостей, то належитъ тутъ се, що сказано при клясѣ (степеня) II. шкѣлъ чотыроклясовыхъ низшого типу.

III. Кляса.

Малый Катихизмъ цѣлый съ доповненемъ пытанъ пропущенныхъ въ клясѣ II. — Коротка Исторія библіейная, старый завѣтъ, не залишаючи дотычныхъ пытанъ зъ катихизму пояснювати ѳтповѣдными оновѣданями подѣйствъ зъ нового завѣта.

Що до молитвъ, спѣву церковного и литургическихъ вѣдомостей, належитъ тутъ се, що сказано при степеня III. (кл. III) шкѣлъ три и чотыроклясовыхъ.

IV. К л я с а.

Великій Катихизмъ цѣлый съ пропущенемъ зазначеныхъ питанъ звѣздкою або хрестикомъ.

Коротка Исторія библійна, новий завѣтъ, не залишаючи до-
гичныхъ питанъ Катихизму пояснювати отвѣтными оповѣданями библійними такожъ
зъ старого завѣта.

Що до молитвъ, спѣву церковного и литургичныхъ вѣдомо-
стей належить тутъ се, що сказано при степені IV. (кл. IV.) школъ три и чоты-
роклясовыхъ.

V. К л я с а.

Наука ѡтбуває ся въ двохъ лѣтахъ. Предметомъ науки є ~~Большій~~ ^{середній}
Катихизмъ и больша Исторія Библійна, и то такъ, що одного року
бере ся Катихизмъ (въ объемъ матеріялу класы IV.) другого же року бере ся Ка-
тихизмъ цѣлый разомъ съ питаннями означеными звѣздкою, принагѡдно же повто-
ряє ся Исторія библійна.

Зъ Литургики бере ся то, що находитъ ся при кѡнци бѡльшого Ка-
тихизму. } 1

Що до молитвъ належить повторяти съ учениками тѣ молитвы, ко-
рыхъ вже выучили ся, щобы ихъ правильно ѡтмавляли. Що же до пѣсней
церковныхъ, то, коли молодѣжь умѣе вже тѣ пѣсни, о котрыхъ вже була
гадка выше, можъ учити ще тронарѣвъ воскресныхъ, прокименѡвъ, пѣсень похо-
юнныхъ и иныхъ, котрѣ находятъ ся въ молитвенникахъ або спѣвананку школьнѡмъ

II. Для школъ шестиклясовыхъ.

Класса	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Рѡкъ	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Години	2.	2	2.	2.	2.	2.

Класса I. II. III. IV.

Все такъ, якъ въ школахъ пятюклясовыхъ.

К л я с а V.

Исторія библійна бѡльша старого и нового завѣта. Катихизмъ
повторяє ~~ся~~ ^{середній} принагѡдно.

Що до молитвъ и пѣсень церковныхъ см. то, що сказано
при V. класѣ школъ пятюклясовыхъ.

К л я с а VI.

Катихизмъ бѡльшій цѣлый, такожъ питаня означені звѣздкою (по
можности и хрестикомъ). Принагѡдно повторяють ся дотычній устуны зъ Исторіи
ибліиною. } 3. О церковныхъ обрядахъ пѡсля Катихизму.

Молитвы и пѣсни церковнѣ, якъ въ кл. V.

Примѣтка. Въ 4. класовыхъ школахъ съ планомъ школъ высшего типу по мѣстахъ, має ся удѣляти наука религій такъ, якъ въ чотырохъ (I.—IV.) класахъ школъ пято — и шестокласовыхъ. Ученикъ укончившій чотыри класы школы людовой повиненъ бути приготованый до зложеня вступного испыту до школъ середныхъ. > *Хр*

б) Для школъ выдѣловыхъ.

I. Для трикласовыхъ школъ выдѣловыхъ мужескихъ и женскихъ

Класса	I.	II.	III.	
Рѣкъ	5.	6.	7.	
Годинъ	2.	2.	2.	

Класса I.

Исторія библійна ст. и нов. завѣта бѣльша. Принагѣдне повторене Катихисму.

Молитвы и пѣсни церковнѣ, якъ въ класѣ V. школъ пято- и шесто класовыхъ.

Класса II.

Бѣльшій Катихисмъ, такожь пытаня означені звѣздкою (по можности и хрестикомъ). Принагѣдно повторяють ся ѳтвѣтнѣ устуны зъ Историі библійнои. О церковныхъ обрядахъ пѣсля Катихисму.

Молитвы и пѣсни якъ въ класѣ VI. школъ шестокласовыхъ.

Класса III.

Въ першѣмъ пѣвроцѣ **Литургика**. За пѣдручникъ може служити Литургика приписана для школъ середныхъ. Ходить тутъ о поглублене вѣдомостей набутыхъ **уже въ II. класѣ**. До того послужать слѣдующій части згаданой Литургики: Часть I.: О церквѣ и еи приналежностяхъ §. 1 — 15. Часть II.: О богослуженіу Церковнѣмъ §. 18, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 29, 30, 32, 34, 35, 36. Служба Божя §. 41 — 56. Пржедоевященыхъ §. 57. О св. Тайнахъ §. 59, 60, 61. Христіаньскій похоронъ §. 75, 76. — Часть III.: О праздникахъ 77—79; 81—85, 87, 88. зъ 89. О Воздвиженіу Ч. Креста §. 91, 92.

Въ другѣмъ пѣвроцѣ Исторія Церкви пѣсля пѣдручника для школъ выдѣловыхъ съ пропущеніемъ тяжкихъ и для молодѣжи менше важныхъ нараграфѣвъ.

Примѣтка. Въ чотырохъ класахъ народныхъ сполученыхъ съ выдѣловою школою удѣляе ся наука религій пѣсля плану приписаного для чотырохъ класѣ школъ высшего типу.

Що недѣлѣ и свята довжна ѳбувати ся ексорта для молодѣжи школы выдѣлової разомъ съ молодѣжію школы людовой, сполученои съ выдѣловою.

II. Для пятюклясовыхъ школъ женскихъ.

Кляса	I.	II.	III.	IV.	V.	
Рѣкъ	5	6	7	8	9	
Годинъ	2	2	3	1 (2)	1 (2)	

Кляса I. и II. и III.

Той самъ плянь що для I. и II. и III. клясы школъ выдѣловыхъ триклясовыхъ.

Діагноза Кляса IV.

Наука вѣры пѣсля Катихисму для ~~I. клясы школъ середныхъ о. А. Тороньского.~~

Кляса V. *Діагноза*

Наука моральности на подѣставѣ Катихисму для ~~I. клясы школъ середныхъ о. А. Тороньского.~~ — (Науку вѣры зъ попередного року въ короткости повторити).

Ексорта, якъ въ школахъ триклясовыхъ выдѣловыхъ.

Примѣтка. Для класъ III. IV. и V. приписуе плянь для науки религій по одной годинѣ тыжнево, однакожъ за порозумѣнемъ Власти Церковной съ ц. к. Радою Шкѣльною Краевою може се число бути поднесене до двухъ.

III. Для шестюклясовыхъ школъ женскихъ.

Кляса	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Рѣкъ	5	6	7	8	9	10
Годинъ	2	2	2	1 (2)	1 (2)	1 (2)

Кляса I. II. III. IV. и V.

Плянь той самый що въ пятюклясовыхъ школахъ выдѣловыхъ.

Кляса VI.

Исторія церковна пѣсля подручника для школъ выдѣловыхъ съ доповненемъ пропущенныхъ §§. въ клясѣ III.

Число годинъ може за порозумѣнемъ Власти церковной съ ц. к. Радою Шкѣльною Краевою бути поднесене зъ одной на двѣ.

Ексорта якъ въ школахъ выдѣловыхъ три — и пятюклясовыхъ.

Щобы управильнити науку религій и впровадити одностѣйность що до розкладу предмету и методичного постунованя въ цѣлой епархій, выдавъ Еписко-

скій Ординаріятъ повышеу нову „Инструкцію и Пляны до науки религіи въ школахъ народныхъ звичайныхъ и выдѣловыхъ“, съ увзглядненемъ новой организаціи школъ народныхъ и приписанныхъ книжокъ школьныхъ для науки религіи. Инструкція та и Пляны тѣ мають обовязувати съ початкомъ слѣдующого т. є 1898/9 року школьного въ цѣлой епархіи, и до нихъ мають ся примѣнити всѣ Всч. оо. Душпастырѣ и Катихиты. Всѣхъже Всч. оо. Деканѣвъ и Комисарѣвъ ординаріятскихъ, котрымъ порученый єсть надзоръ надъ наукою религіи, обовязуємъ, щобы наглядати надъ выполненемъ сихъ плянѣвъ, и сеи инструкции.

Де бы задля мѣсцевыхъ обставинъ н. п. коли одинъ о. Душпастыръ має бѣльше школъ до заосмотреня и зъ причины обовязковъ душпастырскихъ не єсть въ станѣ выповнити всего приписаного числа годинъ, або задля недуги, або коли катихитъ приневоленный стягати дѣти рѣжныхъ степеній науки въ одинъ ѡтдѣль разомъ, — выполнене приписанныхъ плянѣвъ въ цѣлости не було можливимъ, тамъ довжнѣ они старати ся о скѣлько можъ, приближати ся до осягненя той цѣли, яка тутъ подаными плянами зазначує ся.

Въ кѣнци обовязуємъ всѣхъ Всч. оо. Душпастырѣвъ, Катихитѣвъ, Деканѣвъ и Комисарѣвъ ординаріятскихъ, щобы съ сею Инструкцією и сими Плянами добре ознакомили ся.

Отъ Еп. Ординаріята.

Перемышль, дня 23. Мая 1898.

Ч. 2566.

Ч. 44.

О. Николай Ніллесъ Т. Інс. св. Богословія и св. Канонѣвъ докторъ и профессоръ на всеучилищи въ Інсбруку (Тыроль) выдавъ поновно обширѣйше и бѣльше исправлене славне свое дѣло зъ р. 1895 *Kalendarium manuale utriusque ecclesiae Orientalis et Occidentalis* въ Інсбруку (Innsbruck) въ Тыроли; Томъ I. *festae immobiles* (въ цѣнѣ 3 злр. 50 кр.) Томъ II. *festae mobiles* (за 5 злр.) (У Всв. о. Автора получить можна о четверту часть дешевле). Закупно сего цѣнного дѣла Всч. Клирови поручає ся.

Отъ Еп. Консисторіи.

Перемышль, дня 26. Мая 1898.

Х Р О Н И К А.

Именовані :

Ч. 2282. О. Максимовичъ Іосифъ, сотрудникъ катедральный им. пров. катихитомъ при 6-класовой школѣ женской имени св. Ядвиги въ Перемышли.

О издавництвѣ
„*Kalendarium manuale utriusque ecclesiae Orientalis et Occidentalis*
о. Ник. Ніллесъ.

Ч. 2413. О. Хотинецькій Кипріянъ, и о. Терлецкій Володимиръ, дѣйствительними катихитами; першій при школѣ выдѣловой женської, другій при школѣ выдѣловой мужескої въ Ярославю.

Каноничну інституцію получили:

- Ч. 2354. О. Мисикъ Василій на Ванькову, дек. Лѣского.
 „ 2424. „ Заремба Іосифъ на Теплицѣ дек. Ярославского.
 „ 2474. „ Фецица Михайлъ на Чорнорѣки дек. Коросняньского.
 „ 2501. „ Плешкевичъ Іоаннъ на Боратынъ дек. Белского.
 „ 2876. „ Прокопъ Іоаннъ на Дубровицю дек. Ярославского.

Завѣдательства получили:

- Ч. 2196. О. Янювъ Петро въ Гуснѣмъ выж. дек. Высочаньского.
 „ 2254. „ Бордунъ Димитрій въ Башни дек. Любачѣвского.
 „ 2758. „ Титаръ Іоаннъ въ Волчѣмъ горѣш. дек. Жукотыньского.

Сотрудництва получили:

- Ч. 2354. О. Ильницкій Володимиръ въ Теплицяхъ дек. Ярославского.
 „ 2424. „ Пѣрожокъ Кирилъ въ Купновичахъ дек. Комарняньского.
 „ 2333. „ Лицинякъ Василій въ Жужели дек. Белзкого.
 „ 2692 „ Ляврецкій Василій въ Мостахъ вел. дек. Угнѣвского.

Увѣльнене отъ испыта конкурсового получили:

- Ч. 2213. О. Дуркотъ Юліянъ парохъ въ Мшанной.
 „ 2154. „ Журавецкій Григорій парохъ въ Явѣрнику рускомъ.
 „ 2318. „ Мосевичъ Володимиръ парохъ въ Новѣмъ селѣ.
 „ 2599. „ Липиньскій Іосифъ парохъ въ Миговой.
 „ 2641. „ Жарскій Іоаннъ парохъ въ Глуднѣ.

Отпустку для поратованя здоровья получили:

- Ч. 2328. О. Миколаевичъ Константинъ на 3 мѣсяцѣ.
 „ 2411 „ Ивасѣвка Алексій на 6 недѣль.
 „ 2546. „ Яворскій Корнилій на 3 мѣсяцѣ.
 „ 2635. „ Сѣнкевичъ Кипріянъ на 8 недѣль.
 „ 2757. „ Витошиньскій Петръ на 8 недѣль.

Ч. 2158. Въ поновну пропозицію на парохію Добра шляхоцка дек. Бирчаньского приняті: 1. Гудзю Діонизій, 2. Титаръ Іоаннъ, 3. Шандровскій Іосифъ, 4. Ясеницькій Петръ.

- Ч. 2294. Высоке ц. к. Намѣстництво розпорядженемъ зъ дня 25. Цвѣтня 1898. Ч. 32944 призовило на дотацію рѣчныхъ 300 злр. зъ религійного фонда на оденъ рѣкъ для сопомочника пароха въ Чирной дек. Мушиньского.
- Ч. 2419. Тоежъ розпорядженемъ зъ дня 1. Мая 1898. Ч. 36496 призовило на таку саму дотацію для сопомочника пароха въ Яблѣнцѣ нижней дек. Высочаньского.
- Ч. 2596. Тоежъ розпорядженемъ зъ дня 7. Мая 1898. Ч. 38889 призовило на таку саму дотацію для надати ся маючого пароху въ Волощи сопомочника.
- Ч. 2776. Тоежъ розпорядженемъ зъ дня 14. Мая 1898. Ч. 39733 призовило на таку саму дотацію для сопомочника пароха въ Ульгѣвку дек. Угнѣвского.

Отъ Еп. Консисторіи.

Перемышль дня 26. Мая 1898.

Константинъ,
Епископъ.